

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მანანა წიკლაური

საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების სპეციფიკა: რეინტეგრაციის
მიზეზები

დიპლომატია და საერთაშორისო პოლიტიკა

სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია დიპლომატიისა და საერთაშორისო
პოლიტიკის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

თემის ხელმძღვანელი: ზურაბ დავითაშვილი
პროფესორი
პოლიტიკურ მეცნიერებათა დოქტორი

თბილისი, 2018

საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების სპეციფიკა:რეინტეგრაციის მიზეზები

ანოტაცია

წინამდებარე ნაშრომი „საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების სპეციფიკა-რეინტეგრაციის მიზეზები“ იკვლევს 2009 წელს საფრანგეთის ნატოს სამხედრო სტრუქტურებში ოფიციალური დაბრუნების განმსაზღვრელ მთავარი ფაქტორებს ,რისთვისაც იგი შეისწავლის ცივი ომის შემდეგ პერიოდს- 1990 წლიდან უშუალოდ 2009 წლის რეინტეგრაციამდე.

ნაშრომის მთავარი საკვლევი კითხვა შემდეგნაირადაა ფორმულირებული: რა ფაქტორებმა განაპირობა ნატოს მიმართ საფრანგეთის წინააღმდეგობრივი პოლიტიკის ცვლილება და 2009 წელს ნატოში რეინტეგრაცია? საკვლევ ჰიპოთეზად კი მოტანილია მოსაზრება, რომ საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია განპირობა აშშ-ის მიმართ მისი „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის უშედეგობამ. შესაბამისად, კვლევაში დამოუკიდებელი ცვლადია აშშ-სადმი „რბილი ბალანსირება“,რომლის უშედეგობამაც განსაზღვრა დამოკიდებული ცვლადი-საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია.

კვლევის მთავარი მიზნის მისაღწევად და წარმოდგენილი ჰიპოთეზის დასამტკიცებლად ნაშრომში გამოყენებულია კვლევის თვისებრივი მეთოდები: ერთის მხრივ შემთხვევის შესწავლა და ამ კუთხით განხილულია ცივი ომის შემდეგ საფრანგეთის მხრიდან აშშ-ის მიმართ „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის კონკრეტული შემთხვევები,ხოლო მეორეს მხრივ კი , კონტენტ-ანალიზის გამოყენებით არგუმენტირებულადაა გაანალიზებული მათი უშედეგობის დამამტკიცებელი ფაქტები.

ნაშრომში წარმოდგენილი საკვლევი ჰიპოთეზის დასამტკიცებლად და ცვლადებს შორის კავშირის მარტივად აღქმისთვის კვლევაში გამოყენებულია ნეორეალიზმის თეორიული ჩარჩო და საფრანგეთის მიერ ნატოში რეინტეგრაცია სწორედ სისტემური დონიდანაა შეფასებული.

კვლევის განმავლობაში დასმული საკითხები აქტუალური და საინტერესოა, რამდენადაც ნატო თანამედროვე საერთაშორისო სისტემაში მნიშვნელოვან მოთამაშედ გვევლინება და წევრთა შორის ურთიერთობების სპეციფიკის ცვლა მნიშვნელოვნად მოქმედებს მის გადაწყვეტილების მიღების პროცესსა და ერთიანობის შენარჩუნებაზე.

ამრიგად, ნაშრომი მიზნად ისახავს საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების სპეციფიკაზე დაყრდნობითა და რეინტეგრაციის მიზნების ძიებით თავისი წვლილი შეიტანოს ალიანსების შიგნით სახელმწიფოთა წინააღმდეგობრივი ქმედებების შეცვლის განსაზღვრელი მოტივების კვლევაში. კვლევა საინტერესოა იმიტომაც, რომ იგი გულისხმობს ნეორეალიზმის თეორიული ჭრილიდან ახალი მოვლენის ახსნას და ამით მოცემული თეორიის მოქმედების არეალის გაფართოებას.

საკვანძო სიტყვები: ნატო, საფრანგეთი, რეინტეგრაცია, “რბილი

ბალანსირება“, უმედეგობა, ნეორეალიზმი

The Specificity of France -NATO Relations-The Reasons for Reintegration

M.Tsiklauri

Abstract

The present research paper explores the specificity of France-Nato relations from the end of cold war-from 1990 to 2009. It attempts to identify those main factors and reasons that have caused French official reintegration to Natos military structures.

The mains research question is: What has led France to change its contradictory attitudes to NATO and to re-integrate fully in it? Accordingly, the main hypothesis of research paper is that: the failure of “soft Balancing” used by France against USA after the end of cold war have caused its reintegration into NATO. Therefore, the independent variable is failure of “soft balancing” against USA that have affected the dependent variable-France's return to Nato's military structures.

To proof the main research hypothesis , the paper uses qualitative research methodology -Case Study in the context of French “soft balancing” after the end of cold war and Content Analysis- to analyze the proofs of “soft balancing” failure.

The research uses the theoretical framework of Neorealism as French return to NATO is explained from the perspective of System level of analysis in international relations.

The research issue raised in the paper is relevant and interesting as NATO remains important actor in the filed of security in transatlantic relations and the changing attitudes between its member can have significant influence on its efficiency and values.

Thus the purpose of present paper is to contribute the research of factors that provides to change one countrys former contradictory policy toward the whole alliance and particular member , by using the example of France's return to NATO military structures.At the same time it attempts to adapt Neorealism to the new reality and use it for further discussion about relations between NATO and its memebers.

Key words: France,NATO,reintegration,”Soft Balancing”,failure,Neorealism

სარჩევი

აბრევიატურები.....	6
შესავალი.....	7
თავი 1. საკითხის გარეშემო არსებული ლიტერატურის მიმოხილვა და თეორიული ჩარჩო.....	13
1.1. ლიტერატურის მიმოხილვა.....	14
1.2. თეორიული ჩარჩო -ნეორეალიზმი.....	20
თავი 2. ისტორიული ფონი-გზა განდგომიდან რეინტეგრაციამდე.....	26
თავი 3. საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის სპეციფიკა და მისი ცვლილება ცივი ომის შემდეგ.....	32
3.1. ევროპული თავდაცვის სისტემის მნიშვნელობა და მისი უშედეგობა.....	36
3.2. აფრიკის მნიშვნელობა და გავლენის შენარჩუნების უშედეგობა.....	45
3.3. საერთაშორისო ორგანიზაციებში აშშ-ისადმი წინააღმდეგობრივი პოლიტიკის უშედეგობა.....	54
3.3.1. აშშ-ის წინააღმდეგობა ნატოში.....	55
3.3.2. აშშ-ის წინააღმდეგობა გაეროში.....	58
თავი 4. საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია ნეორეალიზმის ჭრილში.....	61
დასკვნა.....	65
ბიბლიოგრაფია.....	67

აბრევიატურები:

- NATO-ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაცია
- CFSP - საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა
- CSDP - საერთო უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკა
- IFOR -საერთაშორისო საიმპლემენტაციო ძალები ბოსნია-ჰერცეგოვინაში
- SFOR-ნატოს სტაბილიზაციის ძალები ბოსნია-ჰერცეგოვინაში
- KFOR-კოსოვოს ძალები
- ISAF- საერთაშორისო უსაფრთხოების მხარდაჭერის ძალები ავღანეთში
- NRF-ნატოს სწრაფი რეაგირების ძალები
- ESDI -ევროპული უსაფრთხოებისა და თავდაცვის იდენტობა
- ESDP-ევროკავშირის უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკა
- WEU-დასავლეთ ევროპული კავშირი
- RECAMP-აფრიკის სამშვიდობო შესაძლებლობების გაძლიერების პროგრამა
- TSCTI-ტრანს-საპარული ტერორიზმთან საბრძოლო ინიციატივა
- AFRICOM-აშშ-ის აფრიკული სარდლობა
- AFSOUTH- ნატოს სამხრეთ სარდლობის საჭაერო ძალები
- TCE- შეთანხმება ევროპაში საერთო კონსტიტუციის შექმნის თაობაზე

შესავალი

საფრანგეთი ნატოს დამფუძნებელ სახელმწიფოთა შორის ერთ-ერთია, თუმცა ცივი ომის ეპოქის შუაგულში 1966 წელს შარლ დე გოლის მეთაურობით ქვეყანამ ალიანსში საკუთარი გავლენის ნაკლებობისა და აშშ-ის დომინანტობაზე პროტესტის ნიშნად ნატოს სამხედრო სტრუქტურები დატოვა. ცივი ომის დასრულების შემდეგ საერთაშორისო სისტემაში მიმდინარე ცვლილებების შედეგად ახალი რეალობისა და გამოწვევების წინაშე მდგარმა საფრანგეთმა გეზი კვლავ ნატოში რეინტეგრაციისკენ აიღო, თუმცა მეცნიერები ამ პროცესს ხშირად "მცოცავი ინტეგრაციის" (Ghez and Larrabee, 2009, გვ.78) სახელით მოიხსენიებენ, რადგან ამ ურთიერთობების განვითარება თანაბარ დინამიკაში არ ჯდება და სისტემაში მიმდინარე მოვლენების, საფრანგეთის წინაშე მდგარი მოცემულობებისა და საფრანგეთის პრეზიდენტების საგარეო პოლიტიკური კურსის სპეციფიკის მიხედვით იცვლებოდა. მიუხედავად ამისა, 2009 წელს ეს ცვალებადი ინტენსივობის პროცესი მაინც საფრანგეთის ნატოს სამხედრო სტრუქტურებში ოფიციალური დაბრუნებით დასრულდა.

ამდენად, ნაშრომის **კვლევის საგანს** წარმოადგენს საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების სპეციფიკა და არასტაბილური განვითარების შესწავლა იმ მიზეზების კუთხით, რამაც საბოლოოდ საფრანგეთის ნატოში ოფიციალური დაბრუნება განსაზღვრა. აქედან გამომდინარე **ნაშრომის მიზანია** საფრანგეთ-ნატოს შორის ცივი ომის დასრულებიდან მოყოლებული არსებული მერყევი ურთიერთობების ფონზე იმ ფაქტორების კვლევა, რამაც განაპირობა 2009 წელს საფრანგეთის ალიანსის სამხედრო სტრუქტურებში რეინტეგრაცია. საკვლევ პერიოდად აღებული დროის შერჩევა კი იმით აიხსნება, რომ 1966 წლიდან მოყოლებული ნატოსადმი საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის დოქტრინას მრავალწილად გოლისტური მემკვიდრეობა განსაზღვრავდა და ნატოსადმი ურთიერთობებში დადებითი გარღვევა სწორედ ცივი ომის დასრულების შემდეგ მოხდა.

აქედან გამომდინარე ნაშრომის **საკვლევი კითხვა** შემდეგში მდგომარეობს: რამ განაპირობა საფრანგეთის ნატოს მიმართ წინააღმდეგობრივი პოლიტიკის დაძლევა და საბოლოოდ 2009 წელს ალიანსში რეინტეგრაცია?

ნაშრომი მიმართულია დაამტკიცოს შემდეგი **ჰიპოთეზა**: საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია განაპირობა ცივი ომის შემდეგ საფრანგეთის აშშ-ისადმი გამოყენებული „რბილი ბალანსირების“ უშედეგობამ.

ამდენად კვლევაში **დამოუკიდებელ ცვლადს** წარმოადგენს:საფრანგეთის მიერ „რბილი ბალანსირების „ უშედეგობა ,ხოლო **დამოკიდებულ ცვლადს** კი - საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია.

აღნიშნული საკითხის შესწავლა აქტუალურია , რამდენადაც ნატო კვლავ რჩება ტრანსატლანტიკურ ურთიერთობებსა და მთლიანად საერთაშორისო სისტემაში ერთ-ერთ მოწინავე და მნიშვნელოვან მოთამაშედ. შესაბამისად მისი დამფუძნებელი და სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი წევრის -საფრანგეთის მხრიდან ალიანსისა თუ მისი რომელიმე კონკრეტული წევრის(აშშ) საწინააღმდეგო პოლიტიკის გამოაშკარავება მთლიანად ორგანიზაციის ქმედითუნარიანობასა და ერთობას კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს. დიდ ინტერესს იწვევს ის ფაქტიც,როდესაც ათწლეულების განმავლობაში დისტანცირების შემდეგ საფრანგეთმა ალიანსის სამხედრო სტრუქტურებში ინტეგრირებისკენ მიმავალი გზა ცივი ომის დასრულების შემდეგ გაცილებით მალე გაიარა და საბოლოოდ იგი როგორც „უძლები შვილი“(Martin, 2013, გვ.1) კვლავ დაუბრუნდა ალიანსს.

აღნიშნული საკითხი უნიკალურია ნატოს ისტორიაში, რადგან სხვა სახელმწიფოს მხრიდან მსგავსი წინააღმდეგობრივი პოლიტიკა, სანახევროდ წევრობა და შემდეგ კვლავ ოფიციალური და სრული რეინტეგრაცია არასოდეს დაფიქსირებულა. შესაბამისად ნაშრომის განმავლობაში ჩატარებული კვლევა საინტერესო იქნება თანამედროვე საერთაშორისო სისტემაში ალიანსების ფუნქციონირების,მათში ცალკეული სახელმწიფოების ცვალებადი ქცევით დაინტერესებული მკვლევარებისთვის. ნაშრომი სიახლის შემცველია ,რადგან იკვლევს ნატოს სამხედრო სტრუქტურებისაგან დიდი ხნის მანძილზე დისტანცირებული საფრანგეთის საბოლოო რეინტეგრაციის ისეთ მიზეზებს, რომლებიც ამ საკითხზე მომუშავე მკვლევარების ნაშრომებში აქამდე კვლევის ცვლადად ჯერ არ გაჟღერებულა.

აღსანიშნავია, რომ საკვლევი თემის კომპლექსური და საინტერესო ხასიათიდან გამომდინარე მკითხველში შეიძლება გაჩნდეს დამატებითი კითხვები იმის შესახებ, რომ თუ საფრანგეთის მხრიდან „რბილი ბალანსირებამ“ შედეგი ვერ მოიტანა, ალიანსის სრულფასოვანი წევრობა მას აშშ-ის დაბალანსების ახალ გზას მისცემდა თუ მისი მიზნები შეიცვალა. მიუხედავად იმისა, რომ ნაშრომში განხილული მიმართულებები და ინფორმაცია უშუალოდ მთავარი საკვლევი ჰიპოთეზის დამტკიცებაზეა ორიენტირებული, შესაძლოა, მისი ანალიზი ნაწილობრივ ამ კითხვებზე პასუხსაც შეიცავდეს. თუმცა მსგავსი ინტერესები უკვე სხვა, 2009 წლის შემდეგი, პერიოდის ურთიერთობებისადმი მასშტაბური კვლევის ჩატარებას მოითხოვს.

ტერმინთა ოპერაციონალიზაცია

ნაშრომის კონტექსტის გასაგებად და ცვლადებს შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის დასადგენად მნიშვნელოვანია ჰიპოთეზასა და ცვლადებში არსებული ტერმინების განმარტება-ოპერაციონალიზაცია, რომელიც გულისხმობს თეორიული კონცეფციების ემპირიულად გაზომვად და ცხად სიდიდეებად ქცევას, მათ "გადმოთარგმნას" მარტივ ენაზე, კვლევაში გამოყენებული თეორიის დასამტკიცებლად საჭირო ინფორმაციის შეგროვებისთვის (Aneshensel, 2013, გვ.39).

- **რბილი ბალანსირება**

ტერმინი "რბილი ბალანსირება" აქტუალური გახდა ცივი ომის დასრულების შემდეგ შეცვლილ საერთაშორისო გარემოში აშშ-ის მზარდი გავლენასთან დასაპირისპირებლად. "რბილი ბალანსირება" ესაა ტაქტიკა, როდესაც მეორეხარისხოვანი სახელმწიფოები (მათ შორის საფრანგეთი) იყენებენ არასამხედრო საშუალებებს ლიდერი სახელმწიფოს (აშშ-ის) აგრესიული უნილატერალური სამხედრო პოლიტიკის განვითარების შეფერხების, ჩახშობისა და თავიდან არიდებისთვის. იგი აერთიანებს ქმედებებს, რომლებიც პირდაპირ არ ემუქრება ლიდერის (აშშ) სამხედრო უპირატესობას, არამედ იყენებს საერთაშორისო ინსტიტუტებს, ეკონომიკურ ძალაუფლებას, დიპლომატიურ ღონისძიებებს და ა.შ. (Pape,

2005,გვ.10-11) . მეორეხარისხოვანი ქვეყნები ასეთ ტაქტიკას მიმართავენ რათა შეინარჩუნონ უსაფრთხოება,გავლენა და შეზღუდონ აშშ-ის ძალაუფლების ზრდა (Paul,2005, გვ. 47).

ნაშრომის ფარგლებში საფრანგეთის მიერ „რბილი ბალანსირების“ კონტესტში განხილულია ცალკეული შემთხვევები-ევროპული თავდაცვის სისტემის მშენებლობა,საფრანგეთის მიერ აფრიკაში გავლენის შენარჩუნება და საერთაშორისო ინსტიტუტებში (გაერო,ნატო) აშშ-ის წინააღმდეგობრივი პოლიტიკა.

- **მეორეხარისხოვანი სახელმწიფო**

მეორეხარისხოვნად ითვლება სახელმწიფო,რომელიც საერთაშორისო სისტემაში არსებულ ძალთა გადანაწილებისას ადგილს იკავებს სუპერ ძალასა და დიდ ძალას ქვემოთ,თუმცა მას მაინც ძალუმს საერთაშორისო მოვლენებზე გარკვეული გავლენის მოხდენა (Baç ,2015). ამ კონტესტში საფრანგეთის შეფასებისას მეცნიერები მხედველობაში ძირითადად მის სამხედრო შესაძლებლობებს იღებენ. ზბიგნევ ბჟეზინსკის აზრით, საფრანგეთის სამხედრო პოტენციალი გამოდგება თუნდაც აფრიკის სახელმწიფოების საშინაო გადატრიალებების ჩაქრობაში, თუმცა იგი უუნაროა დაცვას ევროპა ან გაავრცელოს თავისი ზეგავლენა ევროპის საზღვრებიდან შორს.სწორედ ამიტომ საფრანგეთი საშუალო რანგის ეროპული სახელმწიფოა (ბჟეზინსკი,2014,გვ.101).

- **ცივი ომის დასასრული**

მეცნიერებსა და მკვლევარებს შორის არ არსებობს შეთანხმებული აზრი არც ცივი ომის დასაწყისისა და არც მისი დასრულების შესახებ და რადგანაც ნაშრომის ძირითად მიმართულებაზე ამ ფაქტორის ზუსტ კვლევას გადამწყვეტი მნიშვნელობა არ აქვს,მასში ნაგულისხმევი იქნება 1990 წლის შემდეგი პერიოდი.

- **ნატოში რეინტეგრაცია**

შესაძლოა ეს ტერმინი დამაბნეველად ჟღერდეს,რადგან საფრანგეთს არასოდეს დაუტოვებია ნატო ,რჩებოდა რა მის პოლიტიკურ ნაწილში გადაწყვეტილებების მიმღებად, თუმცა ნაშრომის ფარგლებში იგი გულისხმობს საფრანგეთის მიერ ალიანსის სამხედრო სტრუქტურებში სრულად და ოფიციალურად დაბრუნებას,რაც

პოლიტიკურ ყოფნასთან შედარებით ახალი რეალობაა და კვლავ სრულფასოვანი წევრობის მიღწევის ასოციაციას აჩენს.

- **წინააღმდეგობრივი პოლიტიკა**

ეს ფრაზა გულისმობს იმ პოლიტიკას, რასაც საფრანგეთი ნატოს ფარგლებში ატარებდა-კერძოდ აშშ-ის ლიდერობისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საკუთარი როლის სისუსტეზე პროტესტის ნიშნად მის მიერ 1966წელს ნატოს სამხედრო სტრუქტურებიდან გამიჯვნას ცივი ომის დასასრულამდე.

- **უშედეგობა**

გულისხმობს მდგომარეობას, როდესაც საფრანგეთის მხრიდან აშშ-ის გავლენის შესუსტებისა და მისი პოლიტიკის ხელისშემშლელმა „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკამ რეალური შედეგი ვერ მოიტანა- სხვადასხვა მასზე დამოკიდებული მიზეზებისა თუ დამოუკიდებელი გარემოებების თანხვედრისას თავიდან ვერ აიცილა აშშ-ის სასურველი პოლიტიკის გატარება და მისი ძალაუფლების ზრდა.

- **ძალაუფლება**

ძალა/ძალაუფლება შედარებითი და კომპლექსური ტერმინებია, თუმცა ნაშრომის ფარგლებში მასში მოიაზრება ერთი აქტორის უნარი და გავლენა გააკეთებინოს სხვა აქტორებს ის, რასაც რასაც ისინი სხვა შემთხვევაში არ გააკეთებდნენ (Dahl, 1957), განსაკუთრებით კი სამხედრო და სტრატეგიული კუთხით.

კვლევის მეთოდოლოგია და მიმართულებები

ნაშრომის ამოცანაა გამოიკვლიოს მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორც ემპირიული, ასევე თეორიული კუთხით, დასკვნები გააკეთოს რა როგორც საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაციის მიზეზებზე, ასევე მოგვცეს ამ დასკვნების განზოგადების საშუალება რაიმე მიმართულებით. შესაბამისად, მთავარი მიზნის მისაღწევად, ცვლადებს შორის ურთიერთმიმართების ადვილად აღსაქმელად და მთელი ნაშრომის მსჯელობის ლოგიკური განვითარების წარმოსაჩენად, აუცილებელია, აღინიშნოს კვლევის განმავლობაში გამოყენებული მეთოდები, კონკრეტულად კი კვლევის

თვისებრივი მეთოდების სახეები: კონტენტ ანალიზი და შემთხვევის შესწავლა (Case study).

განხორციელებული კვლევა ძირითადად დაეყრდნობა ერთის მხრივ მასში განხილულ საკითხებზე მომუშავე მეცნიერების, მკვლევარებისა და ექსპერტების მეორად წყაროებს- წიგნებს,აკადემიურ სტატიებს,ხოლო მეორეს მხრივ კი საფრანგეთის გადაწყვეტილების მიმღები პირების განცხადებების ანალიზს, სტატისტიკურ მონაცემებს,რისი დამუშავებისათვის ყველაზე უპრიანი იქნება კვლევის მეთოდის ერთ-ერთი სახის-კონტენტ ანალიზის თვისებრივი ფორმის გამოყენება ,რომლის მიზანია მოახდინოს არსებული მონაცემების არა რაოდენობრივი სიხშირის გაზომვა, არამედ კომუნიკაციის ამა თუ იმ ფორმაში ჩადებული შინაარსის, აზრის, მიზნის, დასმული ძირითადი აქცენტების გამოვლენა (ზურაბიშვილი, 2006, გვ. 101).

კვლევის განმავლობაში წარმოშობილი ერთ-ერთი სირთულე სწორედ კვლევის ამ მეთოდის გამოყენებას უკავშირდება, რადგან ხშირად სახელმწიფოთა რეალური განზრახვები ასხვას სულაც არ ჰპოვებს სტრატეგიულ დოკუმენტებსა თუ პირველი პირების საჯარო გამოსვლებსა და განცხადებებში. სწორედ ამიტომ ნაშრომში გამოთქმული აზრები უმეტესად განმტკიცებულია სხვადასხვა სახის სტატისტიკური მონაცემებით.

ნაშრომში გამოთქმული მთავარი ვარაუდების გასამყარებლად ასევე გამოყენებულია შემთხვევის შესწავლა. მეცნიერები „შემთხვევას“ (case) განსაზღვრავენ , როგორც “გარკვეული მოვლენების კლასის შემადგენელ მაგალითს, შემთხვევის შესწავლას (case study) კი , როგორც „ისტორიული ეპიზოდის ასპექტის შესწავლას იმ ახსნის აღმოსაჩენად, ან დასატესტად, რომელიც შეიძლება განზოგადდეს სხვა მოვლენებზეც“ (George and Bennett ,2004, გვ.5). ეს მეთოდი ამ ნაშრომის ფარგლებში განსაკუთრებით პრიორიტეტულია, რადგან მთლიანი კვლევის სპეციფიკა ერთი შემთხვევის (2009 წელს საფრანგეთის ნატოში ოფიციალური რეინტეგრაცია) შესწავლის ფარგლებში იყენებს რამდენიმე განსხვავებული, დამოუკიდებელი შემთხვევის (საფრანგეთსა და ნატოს შორის ურთიერთობების დინამიკის ცვლილების მომენტები ცივი ომის დასრულებიდან მოყოლებული 2009 წლამდე) ანალიზს.

მთლიანი კვლევა კარგად ესადაგება ე.წ. „დისციპლინის მაინტერპრეტირებელ შემთხვევის შესწავლას“ (the disciplined interpretive case study), რომლის მეშვეობითაც უკვე არსებული თეორიული ცოდნა შეიძლება გამოყენებულ იქნას ახალი მოვლენის ასახსნელად. ამით პრაქტიკულად ნაჩვენები იქნება, რომ შესაძლებელია უკვე ცნობილი თეორიის გავრცელება, გაფართოება და მის მიერ ახალი ასპექტების დაფარვა. (Odell ,2001,გვ. 163).

ნაშრომის შედეგად მიღებული დასკვნების თეორიული მნიშვნელობა კვლევის მეორე სირთულეს წარმოშობს, რადგან ერთგვარად ბუნდოვანია, თუ რამდენად შეიძლება ერთი შემთხვევის შესწავლის (თუნდაც მის ფარგლებში რამდენიმე განსხვავებული შემთხვევაც იყოს გაანალიზებული) საფუძველზე მიღებული დასკვნები განზოგადდეს სხვა შემთხვევებზე, მითუმეტეს რომ ეს ქეისი (საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია) უნიკალურია თავისი ხასიათიდან და ისტორიიდან გამომდინარე. მიუხედავად ამისა , ნაშრომში სწორედ ეს სირთულეა ერთგვარ სიძლიერედ გამოყვანილი, რადგან კვლევის შესაბამისი მიმართულებების განხილვით ნაჩვენებია, რომ საფრანგეთის ნატოსადმი უნიკალური, ისტორიულად რთული და ამბივალენტური დამოკიდებულება გარკვეული ფაქტორების გამო მოკლე დროში შეიცვალა, შესაბამისად არსებობს აღნიშნული შედეგის ნატოს სხვა წევრებზე გავრცელების შანსიც. ე.ი. კვლევის თეორიული დასკვნები ნატოს ფუნქციონირების, წევრი ქვეყნების მხრიდან ორგანიზაციის ღირებულებებისადმი ერთგულების კონტექსტში გაკეთდება.

თავი 1

საკითხის გარშემო არსებული ლიტერატურის მიმოხილვა და ნაშრომის თეორიული ჩარჩო

იმის გასარკვევად, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ნაშრომის ფარგლებში მოცემული კვლევა, მისი ჰიპოთეზა და რა სიახლის შემცველია იგი საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაციის მიზეზების კვლევისთვის, აუცილებელია, ამ საკითხის გარშემო არსებული ძირითადი ლიტერატურის მიმოხილვა და ექსპერტების, მეცნიერების და მკვლევარების მოსაზრებების და შეფასებების განხილვა. არანაკლებ მნიშვნელოვანია ამ თავის მეორე ნაწილიც, რომელიც მოიცავს ნაშრომის თეორიული ჩარჩოს აღქმისთვის საჭირო ლიტერატურის ანალიზს. იგი გვეხმარება საერთაშორისო ურთიერთობებში არსებული თეორიული მიდგომით ავხსნათ ჩვენთვის საინტერესო მოვლენა და გავამარტივოთ ცვლადებს შორის მიზეზ-შედეგობივი კავშირის დანახვა.

1.1. ლიტერატურის მიმოხილვა

საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაციის და ზოგადად საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების საკითხზე მომუშავე ავტორების ნაშრომების, მათი აზრების რაიმე ნიშნით კლასიფიკაცია გაცილებით გაამარტივებს და ადვილად აღსაქმელს გახდის კვლევას, სწორედ ამიტომ მოცემულ ქვეთავში საფრანგეთის ნატოსკენ დაახლოების შესახებ ლიტერატურა რამდენიმე მიმართულებითაა დაჯგუფებული. აღსანიშნავია, რომ ერთი და იმავე ავტორის ნაშრომი შესაძლოა რამდენიმე ჯგუფში იყოს განხილული, რადგან ისინი საფრანგეთის ნატოსთან დაახლოების რომელიმე მიზეზს უპირატესობას ანიჭებდნენ, სხვას კი დამატებით ფაქტორად აღიქვამდნენ.

პირველი ასეთი ჯგუფი აერთიანებს ავტორებს, რომლებიც საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაციას 1990-იანი წლებიდან მოყოლებულ განგრძობით, ეტაპობრივ და ცვალებადი ინტენსივობის პროცესად მიიჩნევენ, რაც საბოლოოდ 2009 წლის

გადაწყვეტილებით ლოგიკურად დასრულდა სწორედ სარკოზის მმართველობისას, როდესაც გეოპოლიტიკური კონტექსტი, მხარეების მამოტივირებელი ინტერესები და პოლიტიკური პირობები ერთმანეთს დაემთხვა ატლანტიკის ორივე მხარეს (Cizel and Hlatky, 2014,გვ.355).

შესაბამისად საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაციას ეს ავტორები საფრანგეთის სტრატეგიულ დაგეგმარებაში „არა რევოლუციად,არამედ ევოლუციად“ მიიჩნევენ (Cameron, 2009, გვ.2) . მათთვის ნატოს მიმართ პოლიტიკა არაა ახალი და წარსული გამოცდილებიდან უეცარი გადახვევა. ეს ნაბიჯი კეთილგონივრული, პრაგმატული და გასაგებია საფრანგეთისთვის, როგორც საშუალო ძალის სტატუსის მქონე სახელმწიფოსთვის (Lagadec, 2012, გვ.77). ამრიგად ნატოში დაბრუნების გადაწყვეტილება მხოლოდ პოლიტიკური და სიმბოლური დატვირთვის მატარებელია და სამხედრო კუთხით რეალურად არაფერს შეცვლის საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობებში (Bozo,2008,გვ. 14).

ავტორთა მეორე ჯგუფი კი საფრანგეთის რეინტეგრაციის მიზეზებს საერთაშორისო სისტემაში მიმდინარე რეგიონულ და გლობალურ მოვლენებში ეძებენ. მაგალითად, Eckert (2013) აცხადებს, რომ 21-ე საუკუნეში საფრანგეთს ნატო საერთაშორისო უსაფრთხოების საკითხებში მნიშვნელოვან მოთამაშედ ესახებოდა.სწორედ ამიტომ ალიანსის შიგნით მარგინალიზების და მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღებისაგან გამიჯვნის თავიდან ასაცილებლად იგი კვლავ ინარჩუნებდა მასში რეინტეგრაციის განგრძობით სურვილს. ამ რაციონალურმა გათვლამ განაპირობა საფრანგეთის დაახლოება და გოლისტური ტრადიციის დათმობა (Eckert ,2013,გვ.203).

აღნიშნულ მიმართულებას აგრძელებს პოლ ბელკინი (Belkin ,2011) . მისი აზრით, ფრანგი გადაწყვეტილების მიმღები პირები აცნობიერებდნენ, რომ სამხედრო თვითკმარობა გლობალური საფრთხეების ეპოქაში შეუძლებელია,და რომ ევროკავშირის თავდაცვითი სამხედრო ძალები შესაძლოა საკმარისი იყოს რეგიონული,მაგრამ არა მსოფლიო მნიშვნელობის საკითხების გადასაწყვეტად. მიუხედავად იმისა,რომ თავდაპირველად საფრანგეთი ეწინააღმდეგებოდა სამხედრო ოპერაციებში ჩართვას ხელშეკრულებით განსაზღვრული ევროპის კონტინენტს

მიღმა,1990 იან წლებში იუგოსლავიის კრიზისებმა და 11 სექტემბრის შემდეგმა მოვლენებმა აიძულა ის შეეცვალა აზრი (Belkin,2011, გვ.13). ამრიგად შეცვლილ უსაფრთხოების გარემოში მულტილატერალური ხელშეკრულებები საფრანგეთისთვის საუკეთესო არჩევნად იქცა არსებულ საფრთხეებთან გასამკლავებლად (Cameron, 2009, გვ.2).

ცნობილი პოლიტოლოგი ზბიგნევ ბჟეჟინსკი (2014) კი თავის წიგნში "დიდი საჭადრაკო დაფა" ავითარებს აზრს, რომ 1990-იან წლებიდან მოყოლებული საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაციის სურვილის გაჩენა მნიშვნელოვანწილად განაპირობა ევროპის მასშტაბით მიმდინარე მოვლენებმა,კერძოდ გერმანიის გაერთიანებამ. საქმე ისაა,რომ გერმანიის როლის გაზრდამ პარალელურად ევროპაში მისი პოლიტიკური წონა შეამცირა. ამიტომ საფრანგეთს ამ "პოლიტიკური მარცხის" დაბალანსებისთვის ესაჭიროებოდა აღედგინა გავლენა ნატოში სრულუფლებიანი წევრობით (ბჟეჟინსკი 2014,გვ.103).

შემდეგი ავტორების (Ghez and Larrabee, 2009) აზრით, ცივი ომის შემდეგ საერთაშორისო სისტემის სპეციფიკის გათვალისწინებით მსოფლიო მასშტაბით მიმდინარე პოლიტიკური მოვლენების გამო გოლიზმი საფრანგეთისათვის აღარ იყო მომგებიანი, რამაც განაპირობა საფრანგეთის ნელ-ნელა დაახლოება ნატოსთან და საბოლოოდ მისი რეინტეგრაცია. პირველ რიგში ეს იყო ევროპის მარცხი კრიზისების მართვის სფეროში იუგოსლავიის მაგალითზე. საფრანგეთი მიხვდა, რომ აშშ და ნატო კვლავაც არანაკლებ საჭირო იყო ევროპის უსაფრთხოების საკითხებში (Ghez and Larrabee, 2009, გვ.78-80) . შესაბამისად მან აქტიურად განაგრძო ნატოს სამხედრო ოპერაციებში როგორც პერსონალით, ასევე ფინანსური კუთხით მონაწილეობა (Irondelle and Merand, 2011, გვ.34).

ავტორები ასევე მიუთითებენ, რომ ნატოს და ევროკავშირის გაფართოებამაც საკუთარი წვლილი შეიტანა საფრანგეთის მხრიდან დაახლოების სურვილის გამძაფრებაში. კერძოდ ახალი წევრები არ აპირებდნენ საფრანგეთის ამბიციების დამორჩილებას, რადგან მათთვის ევროპის მმართველობაში საფრანგეთისა და გერმანიის ლიდერობა დასრულებული იყო,ამის საპირისპიროდ ისინი აქტიურ და აშშ-ს ინტერესების

ერთგულ პოლიტიკურ კურსს ატარებდნენ, რამაც საფრანგეთს სრულფასოვანი წევრობის საჭიროებისაკენ უბიძგა (იქვე).

ჩამოთვლილმა მოვლენებმა კი საფრანგეთის წინააღმდეგობა სამხედრო და პოლიტიკური კუთხით ნაკლებად მომგებიანი გახადა. ერთის მხრივ, იგი ხელს უშლიდა ქვეყანას გავლენის იმ წილის მოპოვებაში, რაც სამხედრო ოპერაციებში მისი მონაწილეობისათვის უნდა ჰქონოდა, მეორეც, ეს ეჭვსა და უნდობლობას თესდა ევროპულ მოკავშირეებში და საფრანგეთისთვის პოლიტიკურ ამბიციებს ერთიანი ევროპის თავდაცვითი პოტენციალის მიღწევის შესახებ აძნელებდა (Ghez and Larrabee,2009,გვ.78-80).

ავტორთა მესამე ჯგუფი (Irondele and Merand, 2011), (VERLUISE, 2012) ,(Simons, 2009) (Gary, 2014) ნატოს სრულფასოვანი წევრობის მოტივად სწორედ ევროპული თავდაცვითი პოტენციალის გაზრდას ხედავს. მათთვის ნატოში რეინტეგრაცია გადაწყვეტილებაა,რომელიც მიზნად ისახავდა საფრანგეთის ევროპული პარტნიორების წარსული ეჭვებისაგან განთავისუფლებას.ევროპისთვის საიმედო პარტნიორობის დამტკიცებით საფრანგეთი აჩვენებდა, რომ რომ ნატო და ევროპული თავდაცვა შეჯიბრის ნაცვლად შესაძლოა ერთმანეთს ავსებდნენ. ყველაფერი კი წაახალისებდა ევროპული თავდაცვის საფრანგეთისეული ვერსიის მხარდაჭერას (Irondele and Merand, 2011), (VERLUISE, 2012,გვ.1) ,(Simons, 2009) (Gary, 2014,გვ.57-58).

ტრანსატლანტიკურ ურთიერთობებში არსებული დაძაბულობის გადალახვას და აშშ-სთვის ერთგული პარტნიორობის დამტკიცებას მიიჩნევს ზოგიერთი მკვლევარი საფრანგეთის ნაბიჯის განმსაზღვრელად (Schmitt, 2017, გვ.464). მაგალითად ნაშრომში "Cross-currents in French Defense and U.S. Interests" ავტორს (Michel, 2012) მოჰყავს საფრანგეთსა და აშშ-ს შორის არსებული დაძაბულობის მომენტები, მათ შორის 2003 წლის ერაყის ომიც,რომლის შესახებ შეუთანხმებლობის კონტექსტის გათვალისწინებით, საჭირო იყო ამერიკისა და მისი მხარდამჭერების თვალში ეჭვების გაქრობა,რომ **CFSP** (ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა) არ ისახავდა მიზნად ევროკავშირის ნატოს ალტერნატივად ქცევას (Michel, 2012, გვ.5).

მიუხედავად იმისა, რომ საფრანგეთის ოფიციალური პირები ყოველთვის ცდილობდნენ, რომ ღიად არ მიენიჭებინათ უპირატესობა ევროპული თავდაცვის სისტემისათვის ნატოს წინააღმდეგ და თავიდან აერიდებინათ მისი, როგორც ალიანსის საპირწონედ აღქმა, ბევრი მკვლევარისთვის საფრანგეთი კვლავაც ევროპის "ტროას ცხენად" (RUSSE, 2010, გვ.21) რჩება ალიანსის შიგნით. ამის დასტურად კი ის ფაქტი მოჰყავთ, რომ სარკოზიმ ალიანსში რეინტეგრაციისთვის სწორედ ევროპული თავდაცვისა და ალიანსში ევროპის, როგორც ტრანსატლანტიკურ ურთიერთობებში თანაბარ პარტნიორად აღქმის საკითხი დააყენა (Müller, 2009, გვ.102).

ამ მიმართულებას აგრძელებს ულრიხ კროტციც ნაშრომში "History and Foreign Policy in France and Germany" (2015). მისი აზრით, ნატოში დაბრუნება ემსახურებოდა პირველ რიგში ევროპული თავდაცვის განვითარებას და ახალ შეცვლილ საერთაშორისო გარემოში ევროკავშირის, როგორც საერთაშორისო ასპარეზზე მოქმედი ფართო სპექტრის აქტორად ჩამოყალიბებას. ავტორი ვერ ხედავს საფრანგეთის მხრიდან გოლისტური ტრადიციის დათმობის ნიშნებს. პირიქით, იგი ნატოს წევრობას აღიქვამს ევროპული მიმართულების გაზრდით ალიანსში ამერიკის გავლენის დაბალანსებად (Krotz, 2015, გვ.90).

ავტორთა შემდეგი, მეოთხე ჯგუფი კი საუბრობს საფრანგეთის პრაგმატულ და სტრატეგიულ გათვლებზე. მაგალითად, ნატოში დაბრუნების გზით, საფრანგეთი ცდილობდა გავლენის გაზრდას და ამით კი იგი შეძლებდა აქტიურად გამოეყენებინა ბერკეტი ალიანსის სამომავლო ევოლუციის მიმართულების განსაზღვრისთვის. კერძოდ, საფრანგეთს სურდა ხელი შეეშალა ნატოს კონსოლიდაციისთვის, როგორც მსოფლიოს მასშტაბით ამერიკის სამხედრო ჩართულობის ლეგიტიმაციის ინსტიტუციური მექანიზმისთვის. ნატოში სრულფასოვანი წევრობა მას უფლებას მისცემდა სხვების თანაბრად განსაზღვრა ალიანსის მომავალი და სურვილისამებრ შეეზღუდა მისი როლი საერთაშორისო სისტემაში (Krotz, 2015, გვ.139-140).

ნატოს "გლობალიზაციის" წინააღმდეგ გადადგმულ ნაბიჯად მიიჩნევენ საფრანგეთის რეინტეგრაციას "France's New NATO Policy Leveraging a Realignment of the Alliance?" ის

ავტორიც (Müller, 2009). ამის დასტური კი მისთვის გერმანიასთან ერთად საქართველოს და უკრაინისთვის ნატოს სწრაფი წევრობისთვის ხელის შეშლას. საფრანგეთი მოწოდებული იყო ალიანსის შიგნით ამერიკის სასარგებლოდ არსებული ძალაუფლების ასიმეტრიულობა შეეცვალა, რისთვისაც მას ესაჭიროებოდა დაეკავებინა მაღალი მნიშვნელობის თანამდებობები (Müller, 2009, გვ.102).

ამისათვის სარკოზიმ არჩია კვლავ შეერთებოდა თავდაცვის დაგეგმვის კომიტეტს (Defense Planning Committee) - ორგანიზაციის სამხედრო სტრუქტურასთან დაკავშირებულ საკითხებში გადაწყვეტილების მიმღებ უმაღლეს ორგანოს, სადაც საფრანგეთის გავლენა ყველაზე მეტად გამოჩნდებოდა. მაგალითად მას შეეძლებოდა აშშ-ს სარაკეტო თავდაცვითი ფარის საკითხის განხილვაში საკუთარი პოზიციის დაფიქსირება. ამასთანავე სარკოზიმ განაცხადა, რომ საფრანგეთისთვის თავისი ბირთვული შესაძლებლობები დარჩებოდა ეროვნული კონტროლის ქვეშ, რაც „ავტორისათვის იმის მანიშნებელია, რომ ნატოში რეინტეგრაცია სინამდვილეში არასრულია (იქვე, გვ.104).

ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანია იმის აღნიშვნაც, რომ ზოგიერთი ავტორი აცხადებს, რომ ასეულობით ფრანგი ჯარისკაცი მიიღებდა ნატოში სამსახურს, ხოლო საფრანგეთი კი ორ მნიშვნელოვან სარდლობას: მოკავშირეთა სარდლობა ტრანსფორმაციის დარგში “Allied Command Transformation”, შტაბ-ბინით ნორფოლკში (ვირჯინია, აშშ), რომელიც პასუხისმგებელია ალიანსის სამხედრო შესაძლებლობათა მიმდინარე ტრანსფორმაციის პროცესზე და “Allied Joint Force Command Lisbon,” რომელიც სათავეში უდგას სწრაფი რეაგირების ძალებს (ERLANGER, 2009).

შემდეგი ავტორი, მარსელ ვან ჰერპენი (Herpen, 2009) კი გამოყოფს საფრანგეთის ნატოში ინტეგრაციის მამოტივირებელ სამ მნიშვნელოვან ასპექტს: პირველი, ნატოს სრულფასოვანი წევრობა ხელს შეუწყობდა საფრანგეთის არმიის სრულ თავსებადობას ამერიკის და ნატოს ევროპული ქვეყნების არმიებთან. მეორე, აშშ-სთან (რომელიც მსოფლიოს ყველაზე დაწინაურებული სამხედრო ძალებით გამოირჩევა) ერთად ჩატარებული საერთო წვრთნები დააჩქარებდა საფრანგეთის არმიის მოდერნიზაციას და

მესამე, ეს ფრანგულ შეიარაღების ინდუსტრიებს მისცემდა აშშ-ს უზარმაზარ ბაზარზე თავისუფალი შესვლის საშუალებას (Herpen, 2009).

შეჯამებისთვის ასევე აღსანიშნავია ის ავტორები, რომლებიც საფრანგეთის გადაწყვეტილებას კომპლექსურად უდგებიან და ზემოთ აღნიშნული მიზეზების ერთიანობას გვთავაზობენ. მაგალითად, მაიკლ გელდრის (Gueldry, 2001) მიხედვით, საფრანგეთის ნატოსთან დაახლოება განაპირობა რამდენიმე ფაქტორის თანხვედრამ: პირველ რიგში, საერთაშორისო სისტემის უსაფრთხოების ახალი გამოწვევების და საფრთხეების პირობებში ნატო იყო საიმედო დამცველი. მეორე-ნატოს გავლით მსოფლიო მნიშვნელობის საკითხებში მონაწილეობა გაუმყარებდა საფრანგეთს სასურველი გლობალური ძალის მქონე სახელმწიფოს იმიჯს. მესამე-ნატოსთან თანამშრომლობა ამცირებდა მის ევროპულ მოკავშირეებთან პოლიტიკებს შორის სხვაობას, რაც აუცილებელი იყო ევროპული თავდაცვის ფორმირებისთვის და მეოთხე, მარგინალიზების და მსოფლიო მნიშვნელობის მოვლენებში დაფიქსირების ისტორიული შანსის გაშვების შიშმა ასევე თავისი წვლილი შეიტანა ამ გადაწყვეტილების მიღებაში (Gueldry, 2001, გვ.165-166).

1.2. თეორიული ჩარჩო- ნეორეალიზმი

ნაშრომის თეორიულ ჩარჩოდ აღებულია საერთაშორისო ურთიერთობებში ერთ-ერთი ცენტრალური და მნიშვნელოვანი კონცეფციის თანამედროვე სახესხვაობა, სტრუქტურული, იგივე ნეორეალიზმი. იგი საერთაშორისო ასპარეზზე სახელმწიფოთა ქმედებების განსაზღვრისას, რეალიზმისაგან განსხვავებით, უმთავრეს ყურადღებას არა ინდივიდუალურ ან სახელმწიფო დონეებს, არამედ საერთაშორისო სისტემას და მის სპეციფიკას ანიჭებს.

ნეორეალიზმის ჩამოყალიბება უკავშირდება ქენეთ უოლცის სახელს და მის ნაშრომს „საერთაშორისო პოლიტიკის თეორია“ (1979), რომელიც მიზნად ისახავდა საერთაშორისო ურთიერთობებისადმი სამეცნიერო ელფერი და მეთოდოლოგიური შესწავლის საშუალება მიეცა და მანამდე არ არსებული სისტემური მიდგომა

ჩამოეყალიბებინა. უოლცის აზრით, საერთაშორისო ურთიერთობებში სახელმწიფოები ისტორიულად მსგავს მეთოდებს იყენებდნენ საკუთარი ინტერესების მისაღწევად, რასაც უმთავრესად საერთაშორისო სისტემა განსაზღვრავს. მაშასადამე, უოლცმა რეალისტებისაგან განსხვავებით სახელმწიფოთა ქმედებების მთავარ განმსაზღვრელად საერთაშორისო სისტემა და მისი სტრუქტურა მიიჩნია, რომელიც სამი ელემენტის ერთობის შედეგია:

1. სისტემის მოწყობის პრინციპი: უოლცის მიხედვით საერთაშორისო სისტემა ანარქიულია და არ არსებობს უზენაესი ხელისუფლება, რომელიც თამაშის წესებს განსაზღვრავს. იგი საერთაშორისო სისტემას ეკონომიკურ ბაზარს ადარებს, რომელშიც ფირმებისა და კორპორაციების ნაცვლად მთავარ (და არა ერთადერთ) აქტორებად სახელმწიფოები გვევლინებიან და სწორედ მათი თანაარსებობა წარმოშობს სტრუქტურას. ცალკეულ სახელმწიფოებს რომელიმე ეტაპზე შესაძლოა ადარ სურდეს სტრუქტურის შეზღუდვებს დამორჩილდეს და მისი თამაშის წესებს მისდიოს, თუმცა თუ მას გადარჩენა სურს სხვა გზა არ აქვს გარდა იმისა, რომ არსებულ ინდივიდუალისტურ სტრუქტურას ანგარიში გაუწიოს.

2. სისტემის შემადგენელი ერთეულების მახასიათებლები: უოლცისეულ საერთაშორისო სისტემაში, რომელიც ანარქიულია, სახელმწიფოები ერთმანეთისაგან არა ფუნქციებით და მათ წინაშე მდგარი ამოცანებით, არამედ მათი შესრულებისთვის საჭირო შესაძლებლობების თვალსაზრისით განსხვავდებიან.

3. ძალთა განაწილება :უოლცის მიხედვით, ანარქიულ სისტემაში ერთეულებს შორის ძალისა და ძალაუფლების განაწილების ცვლილება იწვევს სტრუქტურის ცვლილებას, ხოლო ეს თავის მხრივ სისტემის ერთეულების ქცევასა და მათ შორის ურთიერთქმედების შესახებ შეცვლილ მოლოდინებს იწვევს (Waltz, 1979, გვ.88-99).

ამრიგად, როგორც ნეორეალიზმის ღირებულებებიდან ჩანს ანარქიულ და სახელმწიფოთა მხრიდან თვითდახმარების მოლოდინის მქონე სისტემაში მიმდინარე ცვლილებებში და სტრუქტურის განსაზღვრაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ძალთა ბალანსს, რომელსაც ერთდროულად სახელმწიფოთა ქმედებების (ომი, კავშირები, გაძლიერება და ა.შ.) ლოგიკურ მიზნად და შედეგადაც მიიჩნევა (რონდელი, 2006).

თავის მხრივ კი „ძალთა ბალანსი“ (ან „ძალთა წონასწორობა“) საერთაშორისო ურთიერთობებში ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი და ცენტრალური კონცეფციაა, რომლის შესახებ ბევრი განსხვავებული აზრი არსებობს, თუმცა ყველაზე მარტივი განმარტებით, იგი გულისხმობს ისეთ სიტუაციას, როდესაც საერთაშორისო სისტემაში ერთი სახელმწიფოს (ან სახელმწიფოთა ჯგუფის) ძალაუფლების ზრდა გაწონასწორებული და შეზღუდულია სხვა სახელმწიფოთა მიერ (Britannica).

საერთაშორისო ურთიერთობებში კლასიკური, ასევე ნეორეალისტებისთვის ძალთა ბალანსი იზომება მოსახლეობისა და ტერიტორიის, რესურსების, ეკონომიკური შესაძლებლობების, სამხედრო ძალის, პოლიტიკური სტაბილურობის კომბინაციით (Waltz, 1979, გვ. 131), ხოლო აქტორის (ან ალიანსის) სხვა აქტორზე (ალიანსზე) გავლენის მოხდენის მოკლევადიან პერიოდში გაზომვისთვის ყველაზე კარგი საშუალებაა ძალთა ბალანსის სამხედრო კუთხის გამოყენება, თუმცა გასათვალისწინებელია მისი სხვა ფაქტორებიც, რადგან ხანგრძლივ პერიოდში სწორედ ისინი გარდაიქმნება სამხედრო ძალაში (Rousseau and Garcia-Retamero, 2007, გვ. 746).

ნეორეალიზმისეულ ანარქიულ სისტემაში, რომელში სახელმწიფოთა მიზანი გადარჩენა და უსაფრთხოების შენარჩუნებაა, სახელმწიფოები დგებიან რამდენიმე სახის გამოწვევის წინაშე:

1. სხვა მთავარი ძალების მხრიდან პირდაპირი თავდასხმის საფრთხე. 2. არაპირდაპირი საფრთხე, რაც გამოიხატება იმაში, რომ მთავარი ძალის სამხედრო ქმედებები თუნდაც გაუცნობიერებლად, მაგრამ მაინც ემუქრება სხვა სახელმწიფოების უსაფრთხოებას და 3. იმის შესაძლებლობა და ალბათობა, რომ მთავარი ძალა საბოლოოდ გლობალურ ჰეგემონად ჩამოყალიბდება, რაც თავისთავად საზიანოა სისტემის დანარჩენი აქტორებისთვის, რადგან მას შეეძლება სათავისოდ შეცვალოს ქცევის წესები, შედარებითი მოგების გასაზრდელად გამოიყენოს მსოფლიო ეკონომიკური რესურსები, იმპერიული მმართველობა დაამყაროს მეორეხარისხოვან სახელმწიფოებზე და სურვილის მიხედვით დაიპყროს კიდევ სხვა ქვეყნები (Pape, 2005, გვ. 13).

ასეთ პირობებში სახელმწიფოებს არსებული ძალთა ბალანსის შენარჩუნებისთვის და საფრთხეებთან დაკავშირებით ქცევის გარკვეულ სტრატეგიებს შორის არჩევანის

გაკეთება უწევთ, რაც გულისხმობს მათ მიერ რომელიმე საგარეო პოლიტიური სტრატეგიის სასაგებლოდ გაკეთებულ არჩევანს „რაც ხშირად ან „ბალანსირებაა“, ან „მიტმასნება“.

საერთაშორისო ურთიერთობების ნეორეალისტურ სკოლაში ამ ტერმინების ერთ-ერთი პირველი განმარტება კენეთ უოლცს უკავშირდება, რომელიც ბალანსირებაში უმეტესად მოიაზრებს კავშირში შესვლა ძლიერების ან საფრთხის წყაროს წინააღმდეგ მისი ძალის დაბალანსების მიზნით, ხოლო ტერმინი „მიტმასნებას „ კი ბალანსირების საწინააღმდეგო ტაქტიკად მიიჩნევს , რომელიც მისგან განსხვავებით უფრო ძლიერ მხარესთან გაერთიანებას გულისხმობს. თუმცა ორივე სტრატეგიის არჩევას იგი სისტემის სტრუქტურაზე დამოკიდებულად აღიქვამს (Waltz, 1979, გვ.125-126).

რანდალ შველერი (1994) საუბრობს აღნიშნული სტრატეგიების ეფექტიანობაზე სხვადასხვა გარემოში. მაგალითად, იგი ბალანსირებას უფრო ხარჯიან პოლიტიკად მიიჩნევს, რასაც რესურსების დიდი მობილიზაცია ჭირდება, თუმცა ის მოწოდებულია სახელმწიფოს გადარჩენისა და ღირებულებების შენარჩუნებისთვის და დანაკარგების შემცირებისთვის, ხოლო მიტმასნება კი უმეტესად მიზნად ისახავს სარგებლის მიღებას. სწორედ ამიტომ ავტორი ამ უკანასკნელს უფრო გავრცელებულს თვლის (Schweller, 1994).

ნეორეალიზმის განვითარების პარალელურად სხვადასხვა ავტორებმა მოახდინეს ქვეყნების მიერ არჩეული სტრატეგიების მნიშვნელობის მოდიფიკაცია. მათ შორისაა სტივენ უოლტი (1987), რომელმაც ბალანსირება და მიტმასნება ძალთა წონასწორობის ნაცვლად ე.წ. „საფრთხის წონასწორობის“ კონტექსტში ახსნა და ბალანსირება საფრთხის წინააღმდეგ სხვებთან კავშირის შეკვრად, ხოლო მიტმასნება საფრთხის წყაროსთან კავშირად მიიჩნია (Walt, 1987).

უოლტი საერთაშორისო სისტემაში სახელმწიფოების მიერ ბალანსირების ან მიტმასნების პოლიტიკის არჩევის რამდენიმე განმსაზღვრელ ფაქტორს გვთავაზობს. პირველ რიგში , მისი აზრით, რაც უფრო სუსტია სახელმწიფო, მით უფრო დიდია ალბათობა იმისა, რომ იგი მიტმასნებას მიმართავს და არა დაბალანსებას. ამასთან მიტმასნება სახელმწიფოებისთვის იმ შემთხვევაშიც შეიძლება იყოს მიმზიდველი, თუ

მოკავშირეები არ არსებობს. თუმცა სახელმწიფოებს დაბალანსება საკუთარი რესურსების მობილიზაციის გზითაც შეუძლიათ, ნაცვლად მოკავშირეთა მხარდაჭერაზე დაყრდნობისა. დაბალანსებას ისინი უფრო მაშინ მიმართავენ თუ დარწმუნებულები იქნებიან მოკავშირეების დახმარების ხელმისაწვდომობაში. ამგვარად დაბალანსების პოლიტიკის კიდევ ერთი წინაპირობა დიპლომატიური კომუნიკაციის ეფექტიანი სისტემაა. კომუნიკაციის უნარი პოტენციურ მოკავშირეებს საერთო ინტერესების იდენტიფიცირებისა და რეაგირების კოორდინირების საშუალებას აძლევს, თუმცა თუ სუსტი სახელმწიფოები გარეშე ძალებისაგან დახმარების მიღების პერსპექტივას ვერ ხედავენ, ისინი შესაძლოა იძულებულნი გახდნენ, რომ საფრთხიდან გამომდინარე იმოქმედონ (Walt, 1987, გვ.21-31).¹

აღსანიშნავია, რომ ცივი ომის შემდგომ საერთაშორისო სისტემაში მომხდარი ცვლილებების და აშშ-ის მზარდი ჰეგემონიის კვალდაკვალ გაჩნდა საჭიროება „ბალანსირების“ და „მიტმასნების“ უკვე არსებული და ტრადიციული გაგების მოდიფიკაციისა. სწორედ ამიტომ ამ ორი ტერმინის შიგნით „რბილი“ და „ხისტი“ მიმართულებები გამოიკვეთა. თუ ტრადიციული, ხისტი ბალანსირება დომინანტი ძალის სამხედრო საშუალებებით დაბალანსებას გულისხმობდა, მისი რბილი ვარიანტი აქცენტს არასამხედრო საშუალებების გამოყენებაზე აკეთებდა. მიტმასნების კონტექსტში კი თუ ხისტ მიტმასნებაში მოიაზრებოდა ყველაზე ძლიერ ან საფრთხის შემცველ სახელმწიფოსთან ღია და სრულ კავშირში შესვლა მისგან მატერიალური ან სხვა სახის სარგებლის მისაღებად, რბილი მიტმასნება უფრო მორიდებულ და შეზღუდული სახის ურთიერთობას გულისხმობს, რომლის მიზანია უმთავრესად საკუთარი უსაფრთხოების ოპტიმიზაცია, ასევე რაიმე სარგებლის მიღება (Paquin and James, 2014, გვ.51).

როგორც დავინახეთ ნეორეალიზმი საერთაშორისო სისტემის ანარქიულობის გათვალისწინებით უშვებს სახელმწიფოთა შორის თანამშრომლობას ალიანსების სახით, რაც მათი მხრიდან საკუთარი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით აიხსნება. სახელმწიფოები ალიანსების ფორმირებისა თუ შენარჩუნების გადაწყვეტილებებს

¹ ნაშრომის ამ ნაწილში კონტექსტიდან გამომდინარე განხილული არაა უოლტის მიერ შემოთავაზებული კიდევ ერთი წინაპირობა ქვეყნების მიერ დაბალანსების ან მიტმასნების სასარგებლოდ გაკეთებული არჩევნისა-მშვიდობა და ომი

თანამშრომლობისგან მიღებული ხარჯისა და სარგებლის შედარებით ახდენენ : სარგებელი გულისხმობს საფრთხის შემცველი ძალის მხრიდან თავდასხმის და მუქარის აღბათობის შემცირებას და დახმარებას, თავდაცვის გაზრდას სხვების თავდასხმის შემთხვევაში, ხოლო ხარჯები მოიცავს არსებული ვალდებულებების გამო სხვის კონფლიქტში ჩაბმისა და ქვეყნის ქმედებების ავტონომიურობის შეზღუდვის გაზრდილ აღბათობას (Snyder, 1990, გვ. 110).

აქედან გამომდინარე ცხადია, რომ თუკი „ალიანსები მხოლოდ დროებითი, ანგარებიანი ქორწინებებია” (Mearsheimer, 2001, გვ.33) , მაშინ საერთაშორისო სისტემის ანარქიულობიდან გამომდინარე ქვეყნები თანამშრომლობის კუთხითაც იმ შემთხვევაში შეიტანენ თავის ქმედებებში ცვლილებებს, თუ მოეჩვენებათ, რომ მათი სავარუდო “მოგება” “ხარჯებზე” მეტი იქნება (რონდელი, 2006,გვ.54).

თავი 2

ისტორიული ფონი:გზა განდგომიდან რეინტეგრაციამდე

საფრანგეთის ნატოში წევრობა თავიდანვე არ ყოფილა მარტივი მნიშვნელობის საკითხი,რადგან ამ საკითხის პარალელურად გადაწყვეტილების მიმღებ პირებს შორის იდგა ევროპული მიმართულების განვითარების ალტერნატივა, თუმცა საბოლოოდ საბჭოთა კავშირიდან მომავალი საგარეო საფრთხის გათვალისწინებით და ომის შემდგომი რთული მდგომარეობის ამერიკული დახმარებით აღმოსავლურად საფრანგეთმა ეჭვით, თუმცა მაინც დართო ნება აშშ-ს ევროპის კონტინენტზე მიმდინარე საქმეებში ჩარევისა. ამ ეჭვის გამო საფრანგეთის ნატოში შესვლის წინაპირობად თავიდანვე დააყენა აშშ-საფრანგეთ-გაერთიანებული სამეფოს მუდმივმოქმედი ჯგუფის (Standing group) შექმნა და მისი ნატოში ინკორპორირება, თუმცა ამას რეალური შედეგი საფრანგეთის გავლენისთვის არ მოუტანია (Chafetz, Frankel and Spirtaz, 1999, გვ. 317-325).

საგარეო საფრთხის კლებასთან ერთად საფრანგეთის თავიდანვე ამბივალენტური დამოკიდებულება ალიანსის მიმართ ნელ-ნელა აშკარა უარყოფით ელფერს იძენდა. მისთვის მალე ცხადი გახდა, რომ 1949 წლის 4 აპრილს დადებული ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულება და 1951 წელს ჩამოყალიბებული ორგანიზაცია ორი განსხვავებული რეალობა იყო,რომელთაგანაც უკანასკნელი საფრანგეთის ინტერესებს ვერ აკმაყოფილებდა (Cogan, 2003, გვ. 84).

1958 წელს ხელისუფლებაში დე გოლის დაბრუნების შემდეგ ნატოში საფრანგეთის პოზიციების გადახედვა დღის წესრიგში დადგა. დე გოლმა აქტიური დიპლომატიური ზეწოლა წამოიწყო აშშ-ისა და დიდი ბრიტანეთის პირველი პირების მიმართ რათა ძველი იდეა ნატოში საფრანგეთ-აშშ-ბრიტანეთის ტრიუმვირატის შესახებ რეალობაში განხორციელებულიყო "NATO executive committee" -ის სახით და საფრანგეთს უფრო აქტიური როლი ეთამაშა გადაწყვეტილებების მიღებაში. თუმცა ეს იდეა ალიანსის გახლეჩის მოტივით უარყოფილ იქნა. ამ ინიციატივის ჩავარდნის შემდგომ დე გოლი უფრო რადიკალური გახდა, მაშინდელი ფორმით არსებული ნატო გამოწვევებისთვის

უსარგებლოდ გამოაცხადა და ალაპარაკდა უსაფრთხოების ახალ ორგანიზაციის შექმნაზე. შუამავლები ცდილობდნენ დე გოლთან მოლაპარაკებას , თუმცა დე გოლის მემორანდუმები საწინააღმდეგო მიმართულებას ადგა (Locher and Nuenlist, 2010, გვ.85).

შარლ დე გოლის მცდელობებმა და ზეწოლამ მისთვის დამაკმაყოფილებელი შედეგები არ მოიტანა და ამიტომ საფრანგეთმა ნელ-ნელა დაიწყო ნატოსგან ოფიციალური დისტანცირება და გამოყოფა. იგი გამოეთიშა ნატოს ფლოტს და სამხედრო ძალებს, აუკრძალა ნატოს საფრანგეთის ტერიტორიაზე ბირთვული იარაღის განლაგება და მოითხოვა საკუთარ ავიაბაზებსა და ტერიტორიაზე სრული, ერთპიროვნული კონტროლი. ამასთანავე დე გოლმა დაიწყო დამოუკიდებელი თავდაცვის სისტემის და ბირთვული პოტენციალის (force de frappe) შენება თავისი ქვეყნისათვის. საბოლოოდ 1966 წელს საფრანგეთის სამხედრო დანაყოფები მთლიანად გამოეთიშნენ ნატოს სამხედრო სტრუქტურებს (Hausss ,2007).

მიუხედავად იმისა, რომ 1962 წელს კუბის სარაკეტო კრიზისის დროს საფრანგეთი იზიარებდა ნატოს პოზიციას და გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში წარმოდგენილი დანაყოფებით ასრულებდა კომუნისტური საფრთხისაგან თავდაცვის ვალდებულებას, მისი ნატოსგან სამხედრო კუთხით გამიჯვნა მაინც უარყოფითად იქნა შეფასებული, რადგან საფრანგეთმა, ყველაზე დიდი სახმელეთო ფართობის მქონე დასავლეთ ევროპულმა ქვეყანამ ფაქტობრივად კონსულტაციების გარეშე უნილატერალურად დატოვა ალიანსი (Ali, 2012, გვ.207) . დე გოლის ამ გადაწყვეტილებამ კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა არამხოლოდ ევროპაში ამერიკის ლიდერობა, არამედ მთლიანად იმ პერიოდში კომუნისტური საფრთხის წინააღმდეგ არსებული ე.წ. შეკავების სტრატეგიაც და სამხედრო ალიანსი ერთ-ერთ ყველაზე გაურკვეველ მდგომარეობაში ჩააგდო (იქვე, გვ. 208), გამოიწვია რა ფინანსური, ლოჯისტიკური, სოციალური და სტრატეგიული პრობლემები, რადგან ნატოს მთავარი ბაზები და შტაბბინები საფრანგეთის ტერიტორიაზე იყო განლაგებული (Vaisse and Sebag,2009, გვ.142).

დე გოლის შემდგომი პრეზიდენტებიდან არაერთი კონცეფციად ჩამოყალიბებულ "გოლიზმის" ტრადიციის თავისებურ ვარიანტს საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკის

განხორციელებისას აქტიურად იყენებდა, რაც მნიშვნელოვანწილად აშშ-სა და ნატოს მიმართ ამბივალენტური დამოკიდებულების შენარჩუნებასაც გულისხმობდა (Kramer, 1994, გვ. 32) და კარგად ერგებოდა იმ ტაქტიკას, რომლის მიხედვითაც საფრანგეთს "ცალი ფეხი ნატოში ჰქონდა, ცალი კი-მის გარეთ"(Irondelle and Mérand, 2011, გვ.1).

მკვლევარები ფრანსუა მიტერანის პრეზიდენტობას გოლიზმის ტრადიციიდან გადახვევის პირველ ღირებულ მცდელობად აფასებენ. იგი წინამორბედებთან შედარებით უფრო ატლანტიკური იდეებით გამოირჩეოდა აცნობიერებდა რა ნატოს და აშშ-ს საჭიროებას ევროპის კონტინენტის უსაფრთხოების შენარჩუნებისთვის. ნატოსადმი განახლებული მიდგომის დასტურად საფრანგეთმა 14,500 ჯარისკაცით მონაწილეობა მიიღო 1991 წელს სპარსეთის ყურის ომში და კარგადაც დაინახა ამერიკელებთან შედარებით საკუთარი სამხედრო შესაძლებლობების სისუსტე (Müller ,2009,გვ. 96), რამაც ალიანსის საჭიროების საკითხი დღის წესრიგში დააყენა. ამავდროულად, 1993 წელს იუგოსლავიის მოვლენებში ევროპის სისუსტის და ნატოს როლის მნიშვნელობის გათვალისწინებით საფრანგეთმა გაანალიზა ისიც , რომ ნატოში რეიტეგრაციით მისი გავლენა უფრო გაიზრდებოდა. ამიტომ საფრანგეთის წარმომადგენლებმა დაიწყეს ნატოს სამხედრო კომიტეტის (Military Committee) სხდომებზე აქტიური დასწრება, რომელიც ორგანიზაციის უმაღლესი მნიშვნელობის სამხედრო ორგანოს წარმოადგენდა და პოლიტიკური სტრუქტურებისა და სტრატეგიული სარდლობებისათვის კონსულტაციებით, რეკომენდაციებით დახმარება ევალეობდა ისეთ საკითხებში, რომლებიც სამხედრო პოლიტიკას ეხება (საინფორმაციო ცენტრი ნატოსა და ევოკავშირის შესახებ). ჩამოთვლილი მიზეზების გამო სწორედ ამ პერიოდს მიიჩნევენ ხოლმე გარდამტეხად საფრანგეთის ნატოსკენ დაახლოების პროცესში.

ნატოსადმი ერთგულების დასტურად საფრანგეთმა აქტიურად ჩართო თავისი სამხედრო ძალები ნატოს ოპერაციებში, მაგალითად ბოსნიაში (IFOR , SFOR), კოსოვოში (KFOR) მოგვიანებით ავღანეთში (ISAF). ამის შედეგად 1990 იან წლებში ნატოს დროში ქვეშ საფრანგეთს უფრო მეტი ჯარისკაცი ჰყავდა, ვიდრე თავად აშშ-ს (Rieker, 2017 ,გვ.109).

მიტერანის მემკვიდრემ, ჟაკ შირაკმა, ნატოს მიმართ არანაკლებ პრაგმატული და პოლიტიკური სარგებლის მიღებაზე გათვლილი გეზი აიღო და კიდევ უფრო დაწინაურდა რეინტეგრაციის გზაზე. იგი ნატოში საფრანგეთის სრული წევრობის პერსპექტივის წინ წამოწევით ცდილობდა, რომ ალიანსის სტრუქტურასა და პრიორიტეტებში თავის სასარგებლო ცვლილებებისთვის მიეღწია. პირველ რიგში შირაკმა გააცნობიერა, რომ ევროპის ქვეყნების დიდი ნაწილისთვის მიუღებელი იყო ევროპული იდენტობის ფორმირება ნატოს ხარჯზე და მის მიღმა, სწორედ ამიტომ დღის წესრიგში დააყენა ალიანსის შიგნით ევროპული სვეტის რე-ბალანსირების საკითხი (Hodge, 2002, გვ. 129). საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის, ერვე დე შარეტის განცხადებით "დასავლეთ ევროპული კავშირი უნდა ქცეულიყო ნატოს ევროპულ სვეტად", რაც ალიანსში სამომავლო წინსვლის წინაპირობად იქნა დაყენებული (Cohen, 1995).

ალიანსში ევროპული განზომილების იდეის წარმატებული დასაწყისის შემდეგ შირაკმა აქცენტი უკვე ორგანიზაციის პრიორიტეტების ცვლილებისკენ აიღო, რაც გამოიხატა 1995-1997 წლებში მისი მცდელობებით, გადაეწია ნატოს სტრატეგიული აქცენტი აღმოსავლეთიდან დასავლეთით, რათა თავიდან აეცილებინა რისკები ხმელთაშუაზღვისპირეთის "არამზადა სახელმწიფოების"² მხრიდან (Keiger, 2001, გვ. 222-223).

1997 წელს საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების გზაზე შემდეგ ლოგიკურ ნაბიჯად სრული რეინტეგრაცია ისახებოდა, რაც საფრანგეთისთვის მნიშვნელოვანი იყო, რადგან ნატოს სტრუქტურების ევროპეიზაციის შემდგომ განვითარებას იგი ალიანსის შიგნიდან უფრო კარგად შეუწყობდა ხელს. თუმცა ევროპულ პარტნიორებსა და აშშ-ს შორის პასუხისმგებლობების სფეროს გადანაწილებამ ურთიერთობა გაამწვავა და ფრანგების სასურველი ანგარებიანი სტილით დაბრუნებაზე ოპტიმიზმი დასრულდა კლინტონის პრეზიდენტობისას საფრანგეთის გეგმების ზედმეტად "მაღალი ფასის" გამო უარყოფის

² "Rogue States" – "არამზადა სახელმწიფოები" – საერთაშორისო ურთიერთობებში ამ სახელით მოიხსენიებენ სახელმწიფოებს, რომლებიც თავიანთი ავტორიტარიზმის, არამდემოკრატიულობის, ადამიანთა უფლებების დაღვევის, ტერორიზმთან კავშირისა და მასობრივი განადგურებების იარაღის ფლობის გამო საფრთხეს უქმნიან საერთაშორისო საზოგადოებასა და მშვიდობას. აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტი სხვადასხვა პერიოდში ამ სიას მიაკუთვნებდა ირანს, ერაყს, ლიბიას, ჩრდ. კორეას, კუბას, ლიბიას, სუდანს, ვენესუელას

შემდეგ, რამაც კვლავ ურთიერთობების გაცემა გამოწვია და საფრანგეთი აშშ-ის ჰეგემონობის და ნატოს იარაღად გამოყენების შესახებ ძველ რიტორიკას დაუბრუნდა, რის ხელშემწყობ დამატებით ფაქტორად ბუმის პრეზიდენტობისას უნიპოლარული სისტემის და უნილატერალიზმის ტენდენციების მომძლავრებაც იქცა (Keiger, 2001, გვ.222-223).

ამ შეუთანხმებლობამ მართალია შეაჩერა ნატოში საფრანგეთის ოფიციალური რეინტეგრაცია, თუმცა ექსპერტების აზრით, შემდგომ წლებში მაინც გაგრძელდა ალიანსთან დეფაქტო დაახლოება, რაც მნიშვნელოვანწილად 11 სექტემბრის ტერაქტმა განაპირობა. ამ მოვლენის გათვალისწინებით 2002 წელს საფრანგეთი შეუერთდა ნატოს სწრაფი რეაგირების ძალებს (NRF) და გაერთიანებული სარდლობის ტრანსფორმაციას (Allied Command Transformation) .ასევე აქტიურად განაგრძო მონაწილეობა სამშვიდობო ოპერაციებში, თუმცა ეს არ აისახებოდა ალიანსში მისი გავლენის გაზრდაზე და საფრანგეთის გამოთვლებით მისთვის ნატოს კონტექსტში სარგებელ-ხარჯის კალკულაცია ნეგატიური იყო (Müller , 2009, გვ. 98).

საფრანგეთის პრეზიდენტად ნიკოლა სარკოზის გახდომით საფრანგეთის -ნატოს ურთიერთობები ნორმალიზაციის რეალურ და შედეგიან გზას დაადგა. სარკოზის აშშ-სადმი დადებითი დამოკიდებულების გამო თავიდანვე უწოდებდნენ "ამერიკელ ნეო-კონსერვატორს ფრანგული პასპორტით", "ამერიკელ სარკოს" და სხვა. მართლაც 2007 წლის სექტემბერში ნიუ-იორკ თაიმსთან მიცემულ ინტერვიუში სარკოზიმ პირველად გააჟღერა ნატოსადმი ახალი პოლიტიკა და ხაზი გაუსვა, რომ **CFSP** (საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა) და ნატო ერთმანეთს კი არ ეწინააღმდეგებოდა ,არამედ ავსებდა და ორივე მათგანის თანხვედრა იყო საჭირო. ამ საკითხს სარკოზი 2007 წლის ნოემბერში დაუბრუნდა , როდესაც მიანიშნა, რომ ევროპული თავდაცვის არსებობა და გაძლიერება პირდაპირპროპორციულად აისახებოდა საფრანგეთის ნატოს სრულუფლებიან წევრობაზე. 2008 წელს ბუქარესტის სამიტზე სარკოზი კიდევ ერთხელ შეეხო ევროპის და ნატოს ურთიერთობებს და განაცხადა ავღანეთში სამხედრო კონტინგენტის გაზრდის შესახებ, ხოლო პრეზიდენტ ბუმის მიერ მისი განცხადებების მოწონების და განაცხადების შემდეგ, რომ „ძლიერი ალიანსის ფორმირება მოითხოვს ძლიერ ევროპულ თავდაცვით შესაძლებლობებს“, სარკოზიმ დააანონსა ნატოსთან

ურთიერთობის ფუნდამენტური განახლება და პირველად დაასახელა ამ მოვლენის ვადაც, კერძოდ 2009 წელს სტრასბურგ-კელის სამიტი, როგორც სიმბოლური თარიღი 60 წლისთავი ნატოს შექმნიდან (იქვე,გვ.99-100).

მკვლევარების აზრით, მიუხედავად იმისა, რომ სარკოზის ჰქონდა პრო-ამერიკული ზრახვები, იგი ასევე რჩებოდა ევრო-ცენტრისტულად, რის დასტურადაც მან საფრანგეთის ნატოში კვლავ გაწევრიანებისთვის, შირაკის მსაგავსად საკუთარი პირობები წამოაყენა, თუმცა სარკოზი უფრო ფრთხილობდა, რათა არ დაესახელებინა ევროპული თავდაცვის შესაძლებლობებისაგან განსხვავებული ისეთი ინდივიდუალური ფასი, რაც ამერიკისთვის მიუღებელი იქნებოდა (Cameron,2009,გვ.2). საფრანგეთის წინაპირობებს წარმოადგენდა ამერიკის თანხმობა ევროპული თავდაცვის განვითარებისთვის და საფრანგეთის წამყვანი როლი სამხედრო სტრუქტურებში (Echeverría, 2008). ამავდროულად, საფრანგეთის ბირთვული შესაძლებლობები ეროვნული კონტროლის ქვეშ დარჩებოდა, იგი შენარჩუნებდა კონტროლს ნატოს სამხედრო ოპერაციებში ფრანგული ჯარების გაგზავნაზე და მშვიდობიანობის დროს ქვეყნის ჯარები ნატოს კონტროლს არ დაექვემდებარებოდნენ (Ghez and Larrabee, 2009, გვ.80-81).

საბოლოოდ 2009 წელს მოლაპარაკებების დასრულების შემდეგ საფრანგეთი დაუბრუნდა თავდაცვის დაგეგმვის კომიტეტს (Defense Planning Committee) ,რომელიც ორგანიზაციის სამხედრო სტრუქტურასთან დაკავშირებულ საკითხებში გადაწყვეტილების მიმღებ უმაღლეს ორგანოს წარმოადგენდა და მისი საქმიანობის სფერო აერთიანებდა ალიანსის თავდაცვასა და კოლექტიურ უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ საკითხებსა და ამოცანებს. იგი ზედამხედველობდა ალიანსის სამხედრო დაგეგმარების პროცესს, ჰქონდა იგივე უფლებამოსილება როგორც ჩრდილოატლანტიკურ საბჭოს (North Atlantic Council) და ბირთვული დაგეგმარების ჯგუფს (Nuclear Planning Group)(Nato Official Page).

თავი 3

საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის სპეციფიკა და მისი ცვლილება ცივი ომის შემდეგ

ისტორიულად საფრანგეთის ურთიერთობებს დანარჩენ მსოფლიოსთან და მისი საგარეო პოლიტიკის მიმართულებებს განსაზღვრავდა მთელი რიგი მატერიალური და ფსიქოლოგიური ასპექტები. მატერიალური ასპექტები გულისხმობდა ქვეყნის გეოგრაფიულ მდებარეობას (ერთდროულად სახმელეთო და საზღვაო საზღვრები), დემოგრაფიასა და ეკონომიკას, ხოლო ფსიქოლოგიური- სახელმწიფოებრიობას, ეროვნულ იდენტობასა და ერთობას, რაც მიიღწეოდა მე-17-მე-18 საუკუნეებში საფრანგეთის კულტურული და პოლიტიკური ჰეგემონიით განპირობებულ სიდიადეზე ხაზგასმით. საფრანგეთისთვის ფრანგული ცივილიზაცია, რომელიც განმანათლებლობის ეპოქამ შექმნა და შემდეგ რევოლუციამ თავისი ღირებულებებით განავითარა (თავისუფლება, თანასწორობა, ძმობა), იყო უნიკალური და უნივერსალური. სწორედ ამიტომ იგი ფრანგული ენის გამოყენებით ცდილობდა გაეგრძელებინა ღირებულებები ჯერ ევროპაში, ხოლო შემდეგ კოლონიების გავლით მთელს მსოფლიოში .საუკუნეების განმავლობაში ამ რეალობაში ყოფნის მიუხედავად, საფრანგეთის სტატუსი და გავლენა უცვლელი არ ყოფილა და მასზე დიდ გავლენას საერთაშორისო მოვლენები ახდენდა. ასეთი მნიშვნელოვანი მოვლენები მეოცე საუკუნეში ჯერ მეორე მსოფლიო ომი, შემდეგ დეკოლონიზაცია და ბოლოს უკვე ცივი ომი, მისი დასასრული იყო (Keiger, 2001, გვ.17) .

მიუხედავად იმისა, რომ საფრანგეთი 1945 წლის იალტის შეთანხმების მიერ ომის შემდგომი წესრიგის პრინციპს ცუდი თვალთ უყურებდა და მას აბრალებდა ევროპის ორ ბანაკად გაყოფასა და ცივი ომის მდგომარეობაში გადასვლას, სწორედ ამ ისტორიული მოვლენით ისარგებლა საფრანგეთმა ყველაზე კარგად ომის შემდგომი მძიმე შედეგების აღმოსაფხვრელად და საერთაშორისო ურთიერთობებში კვლავ სიდიადის ამბიციის დასაკმაყოფილებლად. პირველ რიგში, მან საერთაშორისო ასპარეზზე მოქმედ სუპერ ძალებს შორის დაიკავა გარკვეული ნიშა, ადგილი და

ნეოკოლონიური მემკვიდრეობა შეინარჩუნა. მეორეც, მან ისარგებლა აშშ-ის ბირთვული ქოლგით და ამავდროულად შეინარჩუნა კარგი ურთიერთობები საბჭოთა კავშირთან გერმანიის გასაკონტროლებლად. მესამე, ამით მას გაუნეიტრალდა გერმანიისგან ისტორიულად მომავალი საფრთხე. მეოთხე, ცივმა ომმა „გამართლა“ საფრანგეთის მიერ ბირთვული პოტენციალის განვითარება საბჭოთა კავშირიდან მომდინარე საფრთხის გამო. ამის გათვალისწინებით იგი დიდი ძალის სტატუსსაც მიუახლოვდა და დამატებითი უსაფრთხოების გარანტიებიც მოიპოვა. და ბოლოს, საფრანგეთმა ასევე მიიღო მუდმივი ადგილი გაეროს უშიშროების საბჭოში, რაც მისი სიდიადის კიდევ ერთ ნიშანს წარმოადგენდა. თუმცა ცივი ომის დასრულებამ საფრანგეთის მიერ საერთაშორისო სისტემაში დაკავებული „მყუდრო“ პოზიცია დაარღვია, ძველი პრობლემები ზედაპირზე ამოიტანა და ახალიც დაუმატა, რამაც მას უბიძგა საგარეო პოლიტიკის ცვლილებისაკენ (Keiger, 2001, 215-216).

ცივი ომის დასასრულის მიერ მოტანილი პირველი და ყველაზე მნიშვნელოვანი შოკი საფრანგეთისთვის იყო აღმოსავლეთ ევროპაში საბჭოთა ძალაუფლების რღვევა, რაც ნიშნავდა ევროპის სამხედრო და პოლიტიკური კუთხით დაყოფის დასასრულს და ამით განპირობებულ ახალ უსაფრთხოების გარემოს. საფრანგეთისთვის ცივი ომის დროს მიღწეული სამხედრო ძალა და „მსოფლიოს მესამე ბირთვული ძალის“ სტატუსი ეროვნულ პრესტიჟთან ასოცირდებოდა, რაც მას დასავლეთ ევროპის პოლიტიკურ ლიდერად წარმოაჩენდა, ანიჭებდა პატივისცემასა და ყურადღებას ორი სუპერძალის მხრიდან და უპირატესობას გერმანიასთან მიმართებით, ხოლო საბჭოთა საფრთხის განეიტრალებამ, თავის მხრივ ევროპაში სამხედრო ძალის ღირებულების და ლეგიტიმურობის გაქრობით, საფრანგეთი უსაფრთხოების ახალი გამოწვევების წინაშე დააყენა (Gordon, 1992, გვ.4-7).

მეორე მნიშვნელოვანი მოვლენა და საფრანგეთის უსაფრთხოების პოლიტიკის ცვლილების განმსაზღვრელი საკითხი იყო გერმანიის გაერთიანება. ამ ფაქტმა ევროპაში საფრანგეთის ლიდერობა, მისი შედარებითი ძალა და სამომავლო ამბიციები მნიშვნელოვნად შეამცირა. თუ ადრე საფრანგეთი ევროპაში ახდენდა ისეთი პოლიტიკის ინიცირებას, რაც შეზღუდავდა გერმანიას და არ შეეხებოდა თავად მას, ახალ გარემოებებში საფრანგეთი იძულებული უნდა დაეთმო საკუთარი

დამოუკიდებლობის ნაწილი, რომ გაერთიანებულ და ძლიერ გერმანიასაც იგივე გაეკეთებინა (იქვე).

მესამე მნიშვნელოვანი ფაქტორი საფრანგეთის უსაფრთხოების პოლიტიკის ცვლილებისა კი იყო სპარსეთის ყურის ომი. მან აჩვენა, რომ საფრანგეთსა და ევროპის იმდროინდელ ფორმას არ ძალუძდა არც საგარეო და არც სამხედრო კუთხით ეფექტური მოქმედება. ამან წარმოაჩინა საფრანგეთის ეროვნული სამხედრო დამოუკიდებლობის გაუფასურება და მჭიდრო სამხედრო თანამშრომლობის საჭიროება როგორც ევროპის მასშტაბით, ასევე აშშ-სთან და ნატოსთანაც (იქვე).

ფინალური ნაკრები ფაქტორებისა, რომლებმაც განაპირობა საფრანგეთის უსაფრთხოების პოლიტიკის ცვლილება, არის არა გეოპოლიტიკური, არამედ ფისკალური ხასიათის. კერძოდ, საქმე ეხება საფრანგეთის თავდაცვის ბიუჯეტის შემცირებას 1980- იანი წლების პიკთან შედარებით, რამაც მნიშვნელოვნად შეზღუდა საფრანგეთის ამბიციური სამხედრო პროგრამები (იქვე).

საინტერესო ფაქტია ის , რომ ზოგიერთი მკვლევარი ცივი ომის შემდგომ საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის ცვლილების კვლევისას პარალელურად ავლებს რუსეთთან და მის მცდელობასთან აღიდგინოს სტატუსი საერთაშორისო პოლიტიკაში. ცივი ომის შემდეგ საფრანგეთის პოზიციის ცვლილებას ავტორი (Rieker, 2017) "დამცირებას" უწოდებს და ამას ამსგავსებს რუსეთში არსებულ გრძობებს. მისთვის ეს ხსნის , თუ რატომაც საფრანგეთში უფრო მეტი გაგება და მიმღებლობა რუსული მიდგომებისა, ვიდრე სხვა დასავლურ ქვეყნებში (Rieker, 2017, გვ. 78).

ცივი ომის დასრულებამ საფრანგეთის საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა, როგორც უკვე აღინიშნა გამოწვევების წინაშე დააყენა, რამაც ერთგვარი დილემის წარმოქმნა განაპირობა რა როგორც არსებული პოლიტიკის ცვლილების, ასევე მისი განგრძობითობის საჭიროება. ერთ მხარეს დადგა საფრანგეთის ეროვნული სამხედრო დამოუკიდებლობის შემცირება ევროპაში ერთიანობის მისაღწევად, აშშს ა და ნატოსთან უფრო დაახლოება, მეორეს მხარეს კი ტრადიციული ფრანგული მიზნები, როგორცაა იმიჯის, გავლენის და და მოქმედების ავტონომიურობის შენარჩუნება-გაძლიერება და ამის გათვალისწინებით ნატოსთან ოფიციალური ინტეგრაციისგან თავშეკავება, მასში

აშშ-ის ლიდერობის კრიტიკა. ამ განსხვავებულმა მიმართულებებმა საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკაში ერთგვარი გაურკვეველობა განაპირობა (Gordon, 1992 , გვ.9) .

მეცნიერები მთლიანობაში საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის სპეციფიკაზე საუბრისას აღნიშნავენ, რომ იგი არაა კოლექტიური მოთამაშე, რის დასტურადაც მოყავთ ისეთი მახასიათებლები, როგორცაა 1966 წლიდან ნატოს სამხედრო სტრუქტურისგან გამიჯვნა, დამოუკიდებელი თავდაცვითი და შეკავების დოქტრინის ჩამოყალიბება, ევროპული თავდაცვის სისტემის ფორმირება ნატოსაგან პოტენციურად დაშორებულად ან მცირედად დაკავშირებულად, თავისი "დამოუკიდებლობის", სიდიადის, წოდების გათვალისწინებით ნატოს უმცროსი პარტნიორის როლის უკუგდება. საფრანგეთს ყოველთვის ახასიათებდა სურვილი ავტონომიურად და სწრაფად მოქმედებისა, თუ შესაძლებელი იყო ალიანსში ღრმა ჩართულობის გარეშე. მისი მიზნები და საერთაშორისო ინსტიტუციური წესრიგისადმი დამოკიდებულება კი შემდეგში მდგომარეობდა: ევროპის, როგორც პოტენციური საერთაშორისო პოლიტიკური აქტორის წარმოდგენა, ევროპის მასშტაბით ლიდერობა , ცივი ომის შემდგომ პერიოდში ამერიკის ლიდერობის მიუღებლობა. აქედან გამომდინარე ცივი ომის დასასრულს ქვეყნის ძირითად დევიზებად იქცა "ევროპა მსოფლიოში" და "საფრანგეთი ევროპაში"(Krotz, 2015, გვ.90).

შესაბამისად ცივი ომის დასრულების შემდეგ საფრანგეთის ამბიციური ეროვნული და ევროპული პოლიტიკა მუდმივად ასახვას ჰპოვებდა მის სტრატეგიაში ნატოს მიმართაც და არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე ორ მოცემულობას შორის მერყეობდა: ევროპული სვეტის შექმნა და გაძლიერება ან ნატოს შიგნით (ESDI) ან მის მიღმა (ESDP). ამიტომ საფრანგეთის ნატოსადმი დამოკიდებულება, ევროპული თავდაცვის გაძლიერება და ნატოს რეფორმირება ურთიერთგადაჯაჭვული საკითხებია, რომლებიც მუდამ ერთგვარ სამკუთხედს ქმნიდა (Irondele and Mérand ,2011, გვ.31) .

გარდა ევროპული მიმართულებისა, საფრანგეთის სიდიადისა და გლობალური ძალის იმიჯის შენარჩუნებაში აფრიკაც სასიცოცხლო როლს თამაშობდა. აფრიკასთან ურთიერთობები მნიშვნელოვანი იყო, რადგან იგი ხელს უწყობდა საფრანგეთის ეროვნულ ეკონომიკას, დიდ გავლენას რეგიონალურ და საერთაშორისო

ორგანიზაციებში, ზრდიდა საფრანგეთის შედარებით ძალას და სტატუსს რესურსების მობილიზაციით და აუმჯობესებდა საერთაშორისო ურთიერთობებში ქვეყნის პოზიციას ქვეყნებში (Rieker, 2017, გვ. 39), თუმცა ცივი ომის დასრულებისას არსებულმა ფინანსურმა და სხვა გეოპოლიტიკურმა სირთულეებმა საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკაში აფრიკის საკითხის გადასინჯვაც განაპირობა.

ექსპერტების აზრით, ცივი ომის შემდეგ არსებული გამოწვევები გაგრძელდა ოცდამეერთე საუკუნეშიც, რაც აისახება გავლენის დაკარგვის შიშის გაძლიერებაში. ეს მდგომარეობა კი განპირობებულია როგორც ობიექტური (ევროკავშირის გაფართოება, გლობალური ეკონომიკური რეცესია, განვითარებადი ქვეყნების კონკურენცია), ისე სუბიექტური ფაქტორებით (საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკური დისკურსი შეიცვალა გოლისტური "სიდიადის" შერბილებით ბილატერალიზმის, მულტილატერალიზმისა და გლობალური თანამშრომლობის ღირებულებების სასარგებლოდ) (Drake ,2011).

მიუხედავად იმისა, რომ ნიკოლა სარკოზიმ მკაფიოდ გამოცხადა ძველი ურთიერთობების სტილის შეცვლა როგორც გლობალურ დონეზე (აშშ-სთან, აფრიკის ყოფილ კოლონიებთან) ასევე რეგიონულ პოლიტიკაში (ნატო, ევროკავშირი, რუსეთი) (Rieker, 2017, გვ.4), ზოგიერთი მკვლევარი მას მაინც ტრადიციულ გოლისტად მიიჩნევს, რომელსაც სურდა ცივი ომის შემდეგი სირთულეების გამო საფრანგეთს ცენტრალური როლი ჰქონოდა მსოფლიოში: ევროპაში- ევროკავშირის CFSP –ის მეშვეობით ლიდერობით, სუბ -საჰარულ აფრიკაში ცენტრალური როლითა და ახლო აღმოსავლეთისადმი გაზრდილი ინტერესით (Belkin, 2011).

3.1. ევროპული თავდაცვის სისტემის მნიშვნელობა და მისი უშედეგობა

საგარეო პოლიტიკის მოცემული სპეციფიკიდან გამომდინარე აშკარაა, რომ მულტიპოლარულ მსოფლიოში გაერთიანებული ევროპის მიერ მნიშვნელოვანი, სტრატეგიული ადგილის დაკავების პროექტი მუდმივად პრევალირებდა ყველა ფრანგი პრეზიდენტის დღის წესრიგში დე გოლიდან მოყოლებული . "Europe puissance"- ნიშნავდა „ევროპულ“ ევროპას, აშშ ს დომინაციისგან თავისუფალს (Irondelle and

Mérand, 2011. გვ.31), თუმცა „ალსანიშნავია, რომ თავდაპირველად 1940-50 იან წლებში საფრანგეთი ევროპული ინტეგრაციის სხვადასხვაგვარი გამოვლინების , მათ შორის უსაფრთხოების სფეროშიც, წინააღმდეგი იყო. 1960- იან წლებში კი ნატოსადმი დამოკიდებულების ცვლილებამ უბიძგა ქვეყნის მიერ ამ მიმართულების გაგრძელებას, რომელიც აღქმულ იყო როგორც საფრანგეთის სიდიადის, მსოფლიო ძალად ქცევის მიღწევის საშუალება ევროპის გაერთიანებითა და აშშ-სა და დიდი ბრიტანეთის გავლენის შემცირებით (Ali, 2012, გვ. 208)

ნატოს დაარსებიდან მოყოლებული, ევროპელი მოკავშირეები, განსაკუთრებით კი საფრანგეთი, ცდილობდნენ აშშ-ის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სამხედრო დომინაციასა და ევროპის სურვილებს შორის გარკვეული წონასწორობა მოეძებნათ. საფრანგეთისთვის ეს ბალანსი სამ ურთიერთდაკავშირებული მიზნის თანხვედრაში გამოხატებოდა: პირველი- დამოუკიდებელი, ეროვნული ძალის სტატუსის შენარჩუნება. მეორე- ევროპისათვის საერთაშორისო ასპარეზზე კუთვნილი პოზიციის აღდგენა და მესამე, მსოფლიოში აშშ-ის აგრესიული უნილატერალიზმის საპირწონის როლის შესრულება. აღნიშნული მიმართულებების განსახორციელებელ საუკეთესო ინსტრუმენტად საფრანგეთს კი სწორედ ევროპის დამოუკიდებელი პოლიტიკური და სამხედრო შესაძლებლობების განვითარება ესახებოდა (Howorth, 2002, გვ.2).

მიუხედავად იმისა, რომ მკვლევარების აზრით, საფრანგეთის მოწოდება ყოველთვის იყო თავად განასახიერებინა ერთიანი ევროპა , როგორც ერთგვარი იარაღი ძველი დიდების დასაბრუნებლად, ეს სურვილი საფრანგეთს დილემის წინაშე აყენებდა, რაც განსაკუთრებით თვალსაჩინო გახდა ცივი ომის დასრულების შემდეგ, რადგან მას ერთის მხრივ კვლავ ესაჭიროებოდა ევროპის უსაფრთხოების საქმეში აშშ-ის მონაწილეობა, თუმცა ასევე სურდა ევროპის საქმეებში ამერიკის გავლენის შემცირება (ბჟეზინსკი, 2014, გვ.101).

ევროპის დამოუკიდებელ პოლიტიკურ აქტორად ჩამოყალიბება პირველ რიგში გულისხმობდა მისი საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის ფორმირებას, რომლის მეშვეობითაც იგი ევროპის კონტინენტზე მიმდინარე მოვლენებში ჩაერეოდა და აშშ-ის გავლენის სფეროებსაც შეზღუდავდა. 50-იანი წლებიდან მოყოლებული საფრანგეთის

მიერ ამ მიმართულებით გადადგმული ნაბიჯები, როგორც იყო პლევენის გეგმა (1950 წ), დასავლეთ ევროპული კავშირი (1954წ), ფუშეს კომიტეტი (1961წ) , ევროპის პოლიტიკური თანამშრომლობის ფორუმი (1970-იანები) და სხვა ნაბიჯები ევროპის პოლიტიკური და უსაფრთხოების სფეროში ინტეგრაციას ისახავდა მიზნად, თუმცა ვერც ერთმა მათგანმა 1990-იან წლებამდე სხვადასხვა მიზეზების გამო ხელშესახებ და რეალურ შედეგს ვერ მიაღწია (Bindi and Angelescu, 2012, გვ. 11-12).

ცივი ომის დასრულების შემდეგ კი საფრანგეთმა ევროპის თავდაცვითი სისტემისა და საერთო იდენტობის ფორმირებისთვის გარკვეული სტრატეგია შეიმუშავა. ერთის მხრივ იგი აქტიურად ამყარებდა ბილატერალურ კავშირებს ცალკე წევრ ქვეყნებთან - გერმანიასთან და დიდ ბიტანეთთან, მეორეს მხრივ კი ლობირებდა ამ კუთხით მნიშვნელოვან ხელშეკრულებებს და სამხედრო ტიპის ოპერაციებს. სწორედ ამ მიმართულებების შესახებაა საუბარი ამ ქვეთავში.

სიცოცხლისუნარიანი ევროპული თავდაცვის იდენტობის ჩამოყალიბება ფართოდ უკავშირდება ფრანგულ-გერმანულ ინიციატივას. 1985 წელს დასავლეთ ევროპული კავშირის (WEU) თავიდან გაატიურება გახდა საფრანგეთის მიერ არჩეული მექანიზმი ამ პროცესის დასაძრავად, რის გარშემოც შემდეგ ვითარდებოდა ფრანგულ-გერმანული თანამშრომლობა . მეცნიერების აზრით, ეს პროგრესი იყო ნელი,თუმცა მტკიცე, განსაკუთრებით 1987 წლიდან, როდესაც ჰააგის პლატფორმით გაკეთდა მტკიცე განცხადებები, რომ შიდა თანამშრომლობის გზით ევროპა გახდებოდა უფრო საიმედო პარტნიორი სხვა აქტორებისთვისაც და საკუთარ როლს ითამაშებდა არამარტო ევროპის უსაფრთხოების სფეროში. 1991 წელს მიტერანისა და კოლის თანამშრომლობამ განაახლა ევროპული თავდაცვის სისტემის მშენებლობის იდეა და იქცა კიდევ მასტრიხტის ხელშეკრულების შთაგონებად (Chafer, 2013, გვ.81-82).

1992 წელს ევროპის დამოუკიდებელ აქტორად ჩამოყალიბების გზაზე წარმატებული ახალი ნაბიჯი გადაიდგა მასტრიხტის ხელშეკრულების გაფორმებით. ამ ფაქტს მეცნიერები დიდ მნიშვნელობას ანიჭებენ, რადგან ბევრი სხვა ცვლილების გვერდით მან წარმოადგინა ევროკავშირი, როგორც არამხოლოდ ეკონომიკური, არამედ პოლიტიკური დატვირთვის მქონე აქტორი, რომელსაც უკვე გააჩნდა ერთგვარი "ჰიბრიდული" ბუნება

და საფრანგეთის მიზნად ქცეული საკუთარი CFSP-ის განვითარების პერსპექტივა (Christiansen and Duke, 2016 ,გვ. 4) .

როგორც უკვე აღინიშნა, ცივი ომის დასრულებამდეც საფრანგეთი ევროპისათვის თავდაცვის პოტენციალის გაძლიერებას ხედავდა უკვე არსებული დასავლეთ ევროპული კავშირის ევროკავშირთან შეერთებით. ამ შემთხვევაში ახლადშექმნილი ევროპული ძალები იმოქმედებდნენ ნატოს მანდატის მიღმა. შესაბამისად 1990-91 წლებში საფრანგეთმა წინ წამოწია ეს ინიციატივაც, თუმცა ლონდონისა და ვაშინგტონისთვის ეს პრობლემური საკითხი აღმოჩნდა, რადგან იქმნებოდა გერმანიის ჯარების ნატოსაგან გამიჯვნის ალბათობა. საერთოდ აშშ და დიდი ბიტანეთი ეწინააღმდეგებოდნენ ნებისმიერ გეგმას, რაც ასუსტებდა ნატოს, ან აშშ-ის ლიდერობას ალიანსში. ოფიციალური თანხმობის მიუხედავად საფრანგეთმა აშშ-ის წინააღმდეგობა ევროპის დამოუკიდებელი ჯარის-EUROCORPS-ის შექმნისა და დასავლეთ ევროპული კავშირის ევროკავშირში ინკორპორირების შესახებ არაგულწრფელ ქმედებად მიიღო თუმცა მალევე ბუმბა პირადად მიწერა საფრანგეთის პრეზიდენტს ფრანსუა მიტერანს და გააფრთხილა, რომ მისი გაზრახვები ნატოს გაერთიანებულ სარდლობას ასუსტებდა და ახალისებდა ამერიკის იზოლაციონიზმს. შესაბამისად, აშშ-მა ახალი გეგმა შესთავაზა საფრანგეთს: WEU დაეკავშირებინათ ნატოსთან და შეექმნათ სწრაფი რეაგირების ძალები. პარიზმა უარყო პირველი წინადადება და იძულებით უხალისოდ დაეთანხმა მეორეს. საფრანგეთის მხრიდან დათმობა განაპირობა იმის გაცნობიერებამაც, რომ მისი გეგმები არც ისე სასურველი იყო ევროპელებისთვის, რადგან ევროპაში იიმი დროს გაზრდის ნაცვლად აქტიურად ამცირებდნენ სამხედრო ხარჯებს (Kuisel , 2012, გვ. 226-230) .

მიუხედავად ამ დათმობისა, 1992 წელს საფრანგეთის ინიციატივით საფრანგეთმა და გერმანიამ 1992 წლის 22 მაისს ხელი მოაწერეს ევროპის გაერთიანებული არმიის (EUROCORPS) ფორმირების ხელშეკრულებას.მათი თქმით, ეს ქმედება ევროკავშირის საკუთარ სამხედრო შესაძლებლობებს გაუზრდიდა, რადგან ხშირად აშშ ევროპის საზღვრების ფართოდ გაზიარებას ითხოვდა სამხედრო დახმარების სანაცვლოდ. ეს ხელშეკრულება ძალიან მალე მომზადდა და განხორციელდა, რამაც კვლავ ნატოს დასუსტების შესახებ გააჩინა ეჭვები, თუმცა ამჯერად საფრანგეთმა და გერმანიამ

ყურადღება არ მიაქციეს ლონდონიდან და ვაშინგტონიდან მომდინარე გზავნილებს. აღსანიშნავია, რომ საფრანგეთმა ამ ნაბიჯით რთულ მდგომარეობაში ჩააყენა გერმანიაც, რადგან მას კონსტიტუცია და ვაშინგტონის წინაშე ალიანსის ფარგლებში არსებული პასუხისმგებლობა მნიშვნელოვნად უზღუდავდა თავისუფალი მოქმედების არეალს.

ევროპული თავდაცვის დამოუკიდებლობისაკენ მიმავალი არც ეს ნაბიჯი აღმოჩნდა წარმატებული, რადგან 1992 წლის 30 ნოემბერს საფრანგეთმა და გერმანიამ განაცხადეს, რომ ევროკორპი დაექვემდებარებოდა ნატოს სამხედრო სტრუქტურას კრიზისებისა და ალიანსზე სამხედრო თავდასხმის შემთხვევაში, ასევე სამშვიდობო მისიებში . 1993 წლის 21 იანვარს კი ნატოს და ევროკორპს შორის დაიდო ოფიციალური თანამშრომლობის ხელშეკრულება , რამაც დაასრულა შიშები ნატოს შესუსტების შესახებ (Hunter, 2002, გვ.17). ამ ხელშეკრულების თანახმად ევროკორპის გავლით საფრანგეთის სამხედრო ძალებიც დაექვემდებარებოდნენ ნატოს "ოპერატიულ სარდლობას" კრიზისების შემთხვევაში, ამიტომ ვაშინგტონი იყო "სასიამოვნოდ გაოცებული" იმით, რომ პარიზი დათანხმდა ამ ნაბიჯს (Gordon, 1997, გვ.56).

თუმცა აღსანიშნავია, რომ ევროკორპის დაქვემდებარების ხელშეკრულებაში ჩაიდო გარკვეული პირობები: ჯარების გამოყენების წინასწარი ნებართვა უნდა გაეცათ გერმანიასა და საფრანგეთს, სამხედრო ძალებს უნდა ემოქმედათ წინასწარ განსაზღვრული სახელით "როგორც ევროპული ერთობა, მთლიანობა" და მათი დაყოფა, გაუქმება შესაძლებელი იქნებოდა მხოლოდ გერმანია-საფრანგეთის ერთობლივი გადაწყვეტილების საფუძველზე (Hürsoy, 2002 , გვ.182).

აღსანიშნავია ისიც, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ევროკორპი ნატოს სარდლობას მშვიდობიანობის პერიოდში არ ექვემდებარებოდა, ნატოს მაინც ჰქონდა უფლება რომ ჩარეულიყო სამშვიდობო მისიების წარმოებაში, რათა ამით შენარჩუნებულიყო ნატოსთან და მის დოქტრინასთან ევროკორპის მუდმივი თავსებადობა. ეს კი ისევ და ისევ საფრანგეთის მისწრაფებებს ზღუდავდა. ამავდროულად, თეორიულად ევროკორპის ფორმირება აღიქმებოდა როგორც საფრანგეთის მხრიდან ნატოსგან დისტანცირება ევროპული უსაფრთხოებისა და თავდაცვის იდენტობის (ESDI) განმტკიცების სასარგებლოდ, თუმცა საბოლოოდ საფრანგეთი ამ ნაბიჯით უფრო

დაუახლოვდა ალიანსს, მისცა რა უფლება საკუთარი ჯარების ევროკორპის კონტექსტში გამოყენებისა. მეცნიერები ამ დათმობებს გარკვეულწილად გერმანიის ზეწოლას მიაწერენ, რომელსაც სურდა ნატოს და აშშ-ის წინაშე ევროკორპის მნიშვნელობის და სარგებლობის წარმოჩინება (Kay ,1998, გვ.128).

1992 წელს მასტრიხტის მიერ ვერ დაფარული საკითხების შევსებას ეხებოდა 1996 წლის ამსტერდამის ხელშეკრულება, რომელიც მოწოდებული იყო გაეძლიერებინა ევროკავშირი, როგორც საერთაშორისო პოლიტიკის აქტორი და განეფითარებინა მისი საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა და უკვე ხელშეკრულებაში მოცემული საკითხები რეალური რესურსებითა და ქმედებებით გაემყარებინა. ეს საკითხი განსაკუთრებით აუცილებელი იყო იუგოსლავიაში მიმდინარე კრიზისების ფონზე, სადაც კარგად გამოჩნდა საფრანგეთისთვის სასურველი ევროპული ერთიანობის ნაკლებობა. ამ უარყოფითი გამოცდილების დასაძლევად შეიქმნა "პოლიტიკის დაგეგმარების და ადრეული გაფრთხილების დანაყოფი", რათა ევროკავშირის პრობლემური საკითხების შესწავლითა და ინფორმაციის მოპოვების გზით სწრაფად და ეფექტურად მოეხდინა რეაგირება საერთაშორისო სისტემაში მიმდინარე მოვლენებზე, პრობლემებსა და კრიზისებზე. ამ ხელშეკრულებით პეტერსბერგის ამოცანები მიეკუთვნა CFSP –ის კომპეტენციას. ე.ი. ევროკავშირმა როგორც დამოუკიდებელმა პოლიტიკურმა აქტორმა იკისრა ისეთი კონფლიქტებზე რეაგირება, რომლებიც მოითხოვდა სამშვიდობო , სამაშველო და ჰუმანიტარულ ოპერაციებს. ამ სფეროს გაძლიერების მიზნით შეიქმნა საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის უმაღლესი წარმომადგენლის თანამდებობაც (კაპანამე, 2006).

გერმანიის გარდა საფრანგეთი კარგად ურთიერთობდა დიდ ბრიტანეთთანაც ევროპის თავდაცვითი პოტენციალის გასაზრდელად როგორც ნატოს შიგნით, ასევე მის მიღმა, ოღონდ დიდი ბრიტანეთის მხრიდან იმ პირობის გაცხადებით, რომ საფრანგეთთან თანამშრომლობა არ მოხდებოდა ნატოს და აშშ-ს დასუსტების ხარჯზე (Krotz, 2015, გვ.221). ამ თანამშრომლობის შედეგი იყო 1998 წლის სანტ-მალოს დეკლარაცია, რომელიც საფრანგეთისა და დიდი ბრიტანეთის წარმომადგენლებს შორის წინა წლებში გამართული ბილატერალური შეხვედრების ლოგიკურ დასასრულს წარმოადგენდა. დეკლარაცია ასკვნია, რომ დასავლეთ ევროპული კავშირი (WEU) ინკორპორირებულ

იქნებოდა ევროკავშირში. ევროკავშირის ასევე უნდა ჰქონოდა ავტონომიური მოქმედების შესაძლებლობა სხვადასხვა მოვლენებთან, მათ შორის იმ პერიოდში მიმდინარე კრიზისებთან საპასუხოდ და ამისთვის მას ესაჭიროებოდა საკუთარი შეიარაღებული ძალები, რაც ნატოს საქმიანობის ფარგლებს სცდებოდა და ერთგვარ გაერთიანებულ მოწოდებას წარმოადგენდა, იმისთვის, რასაც მოგვიანებით ESDP ეწოდა (Sutton, 2007, გვ. 307-308). ეს იყო მნიშვნელოვანი ნაბიჯი, რადგან ევროკავშირის პირველად ენიჭებოდა სამხედრო აქტორის როლი. ხოლო საფრანგეთისთვის ბალკანეთის კრიზისების მართვაში დამოუკიდებლობა პირველი ნაბიჯი იქნებოდა სრული თავდაცვითი დამოუკიდებლობისკენ მიმავალ გზაზე (Irondelle and Merand, 2011, გვ. 32) .

1999 წელს კოსოვოს ომის მიმდინარეობამ ცხადი გახადა ,რომ ევროკავშირს მაინც არ ჰქონდა კრიზისებზე ადეკვატური რეაგირების საშუალება. 1999 წელს ამ პრობლემის მოსაგვარებლად გამართულ ჰელსინკის სამიტზე დიდ ბრიტანეთთან ერთად დაიგეგმა ევროპული სწრაფი რეაგირების ძალების (European Rapid Reaction Forces) ჩამოყალიბება , რაც გულისხმობდა 2003 წლისთვის 60 000 -იანი ძლიერი ევროპული ჯარის ფორმირებას, თუმცა 11 სექტემბრის ტერორისტულმა აქტმა და 2003 წლის ერაყის ომმა დიდი გავლენა მოაძინა ამ გეგმის განხორციელებაზე. ამ მოვლენების კვალდაკვალ შექმნილმა დაძაბულობამ და ე.წ."ტრანსატლანტიკურმა განქორწინებამ" საფრანგეთსა და აშშ-ს შორის თავის მხრივ მთელი რიგ ახალ იდეებს დაუდო საფუძველი, რომლებიც ემსახურებოდა ევროკავშირის სამხედრო პოტენციალის განვითარებასა და გაძლიერებას (Lakomy, 2011, გვ. 135-136) .

საფრანგეთსა და დიდ ბრიტანეთს შორის ევროპული თავდაცვისა და შეიარაღების სფეროში პოტენციალის გაზრდის განვითარების მიზნით ბილატერალური სამიტების ლოგიკური წერტილი იყო 2003 წელს ევროპის თავდაცვის სააგენტოს (EDA) შექმნაც, რომელიც მიმართული იყო ტექნოლოგიური კვლევებისკენ. საინტერესოა წინა უშედეგო მცდელობების მიუხედავად, რატომ მოინდომეს ამ ქვეყნებმა სააგენტოს ფორმირება. მეცნიერების აზრით, საფრანგეთის შემთხვევაში ამის მიზეზი სწორედ აშშ-ის სამხედრო ინდუსტრიის დაბალანსება იყო (Shabu, 2006, გვ.3) თუმცა ევროპული თავდაცვის სააგენტოს შექმნის მიუხედავად, ცოტა პროგრესი იქნა მიღწეული

თავდაცვითი შესაძლებლობების განვითარების კუთხით (Irondelle and Mérand, 2011, გვ.33) .

მკვლევარები 21-ე საუკუნის დასაწყისში საფრანგეთის ყველაზე მნიშვნელოვან ინიციატივად ევროპული თავდაცვითი პოტენციალის მშენებლობისთვის, მიიჩნევენ ევროპული კონსტიტუციის შეთანხმებას (TCE) ,რომელიც საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკისთვის სრულიად ახალ პერსპექტივებს სახავდა. პროექტი აფუძნებდა საგარეო საქმეთა მინისტრიალს (Foreign Affairs Ministerial) საგარეო და უსაფრთხოების სფეროში მინისტრთა საბჭოს მანდატით, ასევე საგარეო საქმეთა ევროპული სამსახურს (Lakomy,2011,გვ.136). რაც შეეხება უშუალოდ CFSP-ში შეტანილ ცვლილებებს:

წვერი სახელმწიფოები თანმხედებოდნენ, რომ შექმნილიყო მულტიეროვნული სამხედრო ძალები, ევროპული თავდაცვის სააგენტო, როგორც ინსტიტუცია, რომელიც თავდაცვითი შესაძლებლობების განვითარებას უზრუნველყოფდა. აღსანიშნავია, რომ შეთანხმების 41-ე მუხლს შემოჰქონდა "საერთო სოლიდარობის" ცნება თუ ნებისმიერი წვერი სახელმწიფო გახდებოდა სამხედრო აგრესიის სამიზნე. თავის მხრივ საფრანგეთი ცდილობდა თავისთვის უფრო საზრიანი და ფართო ვარიანტების შეთავაზებას, ვიდრე ეს მოხდა ნატოს ვაშინგტონის ხელშეკრულებაში, რომელსაც ხშირად აკრიტიკებდა და მიიჩნევდა, რომ ვაშინგტონის ხელშეკრულების მე-5 მუხლი არასაკმარისი იყო ნატოს ევროპელი წევრების უსაფრთხოების დასაცავად. ე.ი. ფაქტობრივად ევროპის კონსტიტუციის 41-ე მუხლით ხელშეკრულებას შემოჰქონდა წვერი სახელმწიფოების დახმარების ვალდებულება ხელთ არსებული ყველა საშუალების გამოყენებით, რაც კარგად შეესაბამებოდა საფრანგეთის საკუთარ საერთაშორისო ამბიციებს (იქვე).

საბოლოოდ სწორედ ხელშეკრულების დებულებებსა და მის საერთაშორისო მისწრაფებებს შორის არსებული კავშირის გამო უკმაყოფილება წარმოიშვა ხალხსა და მმართველ წრეებში ტრადიციულად ნეიტრალურ სახელმწიფოებშიც კი (ავსტრია, შვედეთი, ფინეთი), ხოლო თავად ინიციატორი საფრანგეთის მოსახლეობაში სუვერენიტეტის ნაწილის დათმობის გამო, ელექტორატის 44,87 %-მა უარყო კონსტიტუციის პროექტის რატიფიცირება (იქვე,137).

2005 წელს ევროკავშირის კონსტიტუციის პროექტის ჩავარდნამ, მეცნიერების აზრით, ეკონომიკურ ინტეგრაციასთან შედარებით კიდევ უფრო ბუნდოვანი გახადა ერთიანი საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის მომავალი განვითარება, რაც თავად ევროკავშირმაც აღიარა (ჯენტლესონი, 2015, გვ. 633).

მეცნიერები ევროპის თავდაცვითი სისტემის ხელისშემშლელ ფაქტორებზე საუბრისას ყურადღებას ამახვილებენ ეკონომიკურ მიზეზებზეც. კერძოდ, უპრიანია აღინიშნოს, რომ 2005 წლიდან ევროპული ქვეყნების შიდა სამხედრო დანახარჯების შემცირება ისედაც დაფიქსირდა, რასაც თეორიულად უნდა წახელისებინა ევროპის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის მიმართულებით უფრო ღრმა თანამშრომლობა, თუმცა ეს ასე არ მოხდა, რადგან ქვეყნის შიგნით არჩეული პარტიებისა და ოფიციალური პირებისათვის განსაკუთრებით რთული იყო ელექტორატი დაერწმუნებინათ იმაში, რომ შიდა პრობლემებისა და ეროვნულ თავდაცვაზე ბიუჯეტის შემცირების ფონზე ევროკავშირის თავდაცვითი პოტენციალის გაზრდაში უფრო დიდი შენატანი იყო საჭირო (Larivé, 2014, გვ.87-88). ასე რომ ევროკრიზისის დროს წევრი სახელმწიფოებმა შეინარჩუნეს საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკისადმი კავშირი, თუმცა მათი ფინანსური შენატანი ამ მიმართულებით საგრძნობლად შემცირდა (იქვე, გვ.91) და კრიზისის საწყის ფაზაში, ევროკავშირის სამხედრო დანახარჯები შეიკვეცა 4 %-ით (Magone, Laffan and Schweiger, 2016, გვ.273).

ზოგიერთი ანალიტიკოსის აზრით, მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისი სწორედაც რომ საფრანგეთში დაიწყო 2007 წლის აგვისტოში (The Wall Street Journal). საფრანგეთმა კი ევროკავშირის თავმჯდომარე ქვეყნის თანამდებობა 2008 წლის 1 ივლისს მიიღო. სარკოზი თავისი პრო-ამერიკული პოლიტიკის მიუხედავად მიზნად ისახავდა, საფრანგეთის თავმჯდომარეობა გამოეყენებინა ამბიციური ევროპული თავდაცვის სისტემისა და სსუპისთვის ახალი სიცოცხლის მისანიჭებლად. თუმცა იმ პერიოდში საერთაშორისო სისტემაში მიმდინარე მოვლენებმა, როგორც იყო 2009 წელს ირლანდიის მიერ ლისაბონის ხელშეკრულების უარყოფა, 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომი და მზარდი ეკონომიკური კრიზისი, აიძულა სარკოზი, რომ შეეცვალა თავისი პოლიტიკა. მიუხედავად იმისა, რომ საფრანგეთი კვლავ აგრძელებდა

ევროპის თავდაცვითი შესაძლებლობების რიტორიკულ ხელშეწყობას, მისმა ამბიციებმა საგრძნობლად უკან დაიხია (Ghez and Larrabee, 2009, გვ.81) .

ამრიგად, ამ ქვეთავში განხილულ იქნა საფრანგეთის მიერ აშშ-ისადმი „რბილი ბალანსირების“ გამოყენების ერთ-ერთი კონკრეტული შემთხვევა- ევროპის თავდაცვითი სისტემის მშენებლობის მცდელობები. ზემოთ მიმოხილული ისტორიული ნაბიჯები ამ გზაზე საბოლოოდ უშედეგო აღმოჩნდა, რადგან მას ხელს უშლიდა ერთის მხრივ აშშ, რომელიც ევროპის სამხედრო ერთობას ნატოს ალტერნატივად და თავის გავლენის შესუსტებად აღიქვამდა, ხოლო მეორეს მხრივ, ევროპელ მოკავშირეებს შორის ამ სისტემის ჩამოყალიბებისათვის საჭირო სურვილისა და მოტივაციის არ ქონა. ამ ყველაფერს კი საბოლოოდ ეკონომიკური სირთულეებიც დაემატა, რამაც მეცნიერების აზრით, საფრანგეთისთვის სრული სიცხადით წარმოაჩინა, რომ ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის განვითარება რთული იქნებოდა ნატოსა და აშშ-ს მხარდაჭერის გარეშე (Ghez and Larrabee, 2009, გვ.79-80).

3.2. აფრიკის მნიშვნელობა და გავლენის შენარჩუნების უშედეგობა

საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკაში აფრიკის როლს რომ ისტორიულ პერსპექტივაში გადავხედოთ, კოლონიური კავშირების დამყარება თარიღდება მე -16 საუკუნით. აქედან მოყოლებული აფრიკის მნიშვნელოვანი გეოსტრატეგიული მდებარეობის გამო საფრანგეთმა თანდათანობით გაავრცელა თავისი გავლენა კონტინენტის ჩრდილოეთ, დასავლეთ და ცენტრალურ ნაწილზე (Stratfor Worldview). 1958-1961 წლების დეკოლონიზაციის პროცესამდე აფრიკის 14 სახელმწიფო იყო საფრანგეთის ზეგავლენისა და მმართველობის სფეროში, მათ შორისაა: მავრიტანია, სენეგალი, გვინეა, კოტ-დივუარი, მალი, ბურკინა- ფასო, ბენინი და ნიგერი, ტოგო, ჩადი, ცენტრალური აფრიკის რესპუბლიკა, გაბონი, კონგოს რესპუბლიკა, კამერუნი (Lynne , 2004, გვ.1).

მიუხედავად იმისა, რომ მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ საფრანგეთმა დაკარგა თავის კოლონიებზე კონტროლი და ამ ქვეყნებმა დამოუკიდებლობა მოიპოვეს, საფრანგეთმა თავისი პოლიტიკის მეშვეობით კვლავ ძლიერი ეკონომიკური და სამხედრო კავშირები

შეინარჩუნა მათთან. სავაჭრო და სტრატეგიული საკითხების მიღმა ფრანგული ენის, ჩვეულებების აფრიკაში გავრცელებით საფრანგეთი თავის თავს ცივილიზაციის შემტან ძალად აღიქვამდა, რაც მის იმპერიულ ამბიციებს კარგად შეესაბამებოდა (Stratfor Worldview). სწორედ ამ კულტურული და სხვა სახის ზეგავლენის გამო საფრანგეთი თავს უფლებას აძლევდა, რომ დეკოლონიზაციის შემდეგაც კი აქტიურად ჩარეულიყო აფრიკის "ფრანკოფონიული" ნაწილის ქვეყნების დღის წესრიგის ფორმირებაში. მაგალითად 1962-1995 წლებში მან ამ ქვეყნებში პოლიტიკური გარემოს შეცვლისათვის სამხედრო ინტერვენცია 19 ჯერ მოახდინა (Hansen, 2008).

სწორედ ამიტომ საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკაში აფრიკული კოლონიები ყოველთვის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვან და ცენტრალური საკითხად ითვლებოდა, რის დასტურადაც აფრიკისადმი საფრანგეთის პოლიტიკას მეცნიერები ახასიათებდნენ შემდეგი სიტყვებით: ექსკლუზიურობა, სტაბილურობა და განგრძობადობა (Martin, 2000, გვ.5), თუმცა მეცნიერთა და მკვლევართა ნაწილის აზრით, ცივი ომის დასრულების შემდეგ საფრანგეთის მხრიდან გადადგმულმა მცდარმა პოლიტიკურმა ნაბიჯებმა (მაგალითად, 1994 წელს დარფურის მოვლენები), ბიუჯეტის პრობლემებმა, სტრატეგიული გარემოს ცვლილებამ (ცივი ომის შემდეგ საფრანგეთის ყოფილი კოლონიებს სათავეში აღარ იყვნენ ძველი, საფრანგეთის მხარდამჭერი ლიდერები) განაპირობა აფრიკაში საფრანგეთის გავლენის და ბილატერული კავშირების შესუსტება და საფრანგეთი იძულებული გახდა თავისი გავლენის შესანარჩუნებლად მულტილატერალური ფორმატების მეშვეობით ემოქმედა (Hansen, 2007).

საფრანგეთის აფრიკასთან კავშირების შესუსტება და ამ საკითხის მნიშვნელობა ცივი ომში აშშ-ის გამარჯვებამ განსაკუთრებით ცხადი გახადა. თუ ცივი ომის დასრულებამდე საფრანგეთს რეგიონში არ ჰყავდა რეალური კონკურენტი ძალა, რომელიც დასუსტების შემთხვევაშიც კი მას აფრიკაში ლიდერობისთვის შეეჯიბრებოდა, 1990 იან წლებში მდგომარეობა შეიცვალა, როდესაც ამის პრეტენზია აშშ-მა გამოთქვა. ამის შემდეგ საფრანგეთმა გაზრდილი ძალისხმევით დაიწყო აშშ-ის ძალაუფლების ხელისშემშლელი პოლიტიკის გატარება, რადგან ცხადი იყო, რომ მისი ინტერესები მალე გადაიკვეთებოდა აშშ-ის მზარდ ზეგავლენასთან. საფრანგეთისთვის

გააქტიურების პირველი მამოტივირებელი ფაქტორი პირველ რიგში იყო ეკონომიკური ფაქტორი. მიუხედავად იმისა, რომ ფრანგი გადაწყვეტილების მიმღები ოფიციალური პირები ყოველთვის ცდილობდნენ ეკონომიკური ფაქტორის მნიშვნელობის მინიმიზაციას მოეხდინათ და მიუთითებდნენ, რომ "შავი აფრიკა" საფრანგეთისთვის ბუნებრივი რესურსების მნიშვნელოვან წყაროს სულაც არ წარმოადგენდა, რეალურად აფრიკა ყოველთვის შეუცვლელი იყო საფრანგეთისთვის ბუნებრივი რესურსების, მანუფაქტურული საქონლის ბაზრის და ტექნოლოგიის, კაპიტალის ინვესტირების კუთხით (Martin, 1985, გვ. 196) და ცივი ომის დასასრულს ევროპა და მათ შორის საფრანგეთიც მნიშვნელოვანწილად იყო დამოკიდებული აფრიკულ სასარგებლო წიაღისეულზე (ურანი და ნავთობი), რაც აუცილებელი იყო ისეთი მაღალტექნოლოგიური ინდუსტრიების ფუნქციონირებისთვის, როგორც იყო აერონავტიკა, შეიარაღება და ბირთვული ენერჯია (იქვე, გვ. 20).

მეორეც, საფრანგეთი ასევე დაინტერესებული იყო აფრიკის კონტინენტზე მოქმედებით საკუთარი როლის, როგორც საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე აქტორის დაცვით და მესამე-მისთვის პრიორიტეტი იყო აფრიკაში სამხედრო წარმომადგენლობის შენარჩუნებით თავისი ეკონომიკური და პოლიტიკური ინტერესების ხელშეწყობა და ეროვნებით ფრანგი მოსახლეობის დიდი წილის დაცვა (Stratfor Worldview).

ცივი ომის დასრულებამ და მისმა თანმდევმა პოლიტიკურმა ფაქტორებმა და ცვლილებებმა კი საფრანგეთი ზოგადად საგარეო პოლიტიკის მიმართულებების გადახედვის და რეფორმების აუცილებლობის წინაშე დააყენა. ცვლილებები შეეხო ქვეყნის აფრიკულ ორიენტირსაც. ერთ-ერთი მთავარი განმსაზღვრელი ამ ახალი რეალობისა აღმოჩნდა 1994 წლის რუანდის გენოციდი, რომელიც მკვლევარების მხრიდან თავის გავლენის სფეროში საფრანგეთის უმოქმედობისა და მისი სასტიკი შედეგების გამო შეფასდა როგორც საფრანგეთისთვის "პოლიტიკური კატასტროფის" ტოლფასი მოვლენა (Adebajo and Whiteman, 2011, გვ. 330). ცვლილებები ასევე ერთის მხრივ განაპირობა გადაწყვეტილების მიმღები პირების ყურადღების გადატანამ ისეთ მნიშვნელოვან სტრატეგიულ საკითხებზე, როგორც იმ დროისთვის იყო ევროპული თავდაცვის სისტემის მშენებლობა, ნატოს გაფართოება, ბალკანეთის კონფლიქტები მეორეს მხრივ, კი საფრანგეთის მოსახლეობის ინტერესმა გამოიწვია აფრიკის ქვეყნებში

სამხედრო ჩარევებისა და ფინანსური ჩართულობის პოლიტიკის გადახედვა. ამ ყველაფრის შედეგად სუბ-საჰარული აფრიკა საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტებში პერიფერიულ ნაწილად იქცა და მასთან კავშირისა და ჩართულობის მაჩვენებელი საგრძნობლად შემცირდა. ამის დასტურად, 1997 წელს საფრანგეთში მიღებულ იქნა კანონი, რომელიც გულისხმობდა აფრიკის მიმართ სამხედრო ვალდებულების შემცირებას. აფრიკის საკითხის დღის წესრიგიდან მოხსნა უფრო გაამყარა ქვეყნის სათავეში სოციალისტების მოსვლამ, რომლებსაც საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკაზე ახალი იდეები ჰქონდათ (Berman and Sams, 2000, გვ. 293-296).

აფრიკის მიმართ ახალი იდეების რეალობაში განხორციელება დაიწყო კონტინენტზე საფრანგეთის სამხედრო წარმომადგენლობის შემცირებით, როდესაც 1997 წელს საფრანგეთმა დააანონსა ე.წ. "Pre positioned troops" რაოდენობის 30%-ით შემცირება , რაც 8100 სამხედროდან 6000 -იან მაჩვენებლამდე ჩამოსვლას ნიშნავდა. განახლებული პოლიტიკის ფარგლებში დაიხურა სამხედრო ბაზა სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკაში და 1998 წელს საფრანგეთის სამხედრო წარმომადგენლობამ სრულიად დატოვა ქვეყანა. საბოლოოდ, 1999 წელს, პოლიტიკის ოფიციალური ცვლილებიდან ორი წლის შემდეგ, საფრანგეთს აფრიკის კონტინენტზე დარჩენილ ბაზებზე 6, 300 სამხედრო ჰყავდა, რაც პერსპექტივაში 2002 წლისთვის 5,600 ადამიანამდე კიდევ უნდა შემცირებულიყო. შეზღუდვები შეეხო აფრიკასთან სამხედრო თანამშრომლობის ბიუჯეტსაც (კრედიტები, ლოჯისტიკური ხარჯები, აღჭურვილობის ხარჯები და ა.შ.) და 1997 წლის 150 მილიონი ფრანკის მაჩვენებელი 1999 წელს უკვე 142 -იან ნიშნულზე დავიდა. საფრანგეთმა ასევე უკან გაიწვია თავისი სამხედრო მრჩეველები და 1996-დან 1997 წლამდე მათი რიცხვი 697 -დან 625- მდე შეამცირა (Berman and Sams, 2000 ,გვ. 293-296).

აფრიკისადმი სამხედრო პოლიტიკის ცვლილების დინამიკის დასანახად უნდა ითქვას, რომ თუ 1980- იან წლებში 13 000 ფრანგი სამხედრო იყო წამოდგენილი და ეს ზრდის ტენდენცია 1990-იანებშიც გაგარძელებდა, უკვე 1999 წელს მათი რიცხვი დაახლოებით 6000-მდე შემცირდა (იქვე).

საფრანგეთისთვის ცხადი გახდა, რომ მას ასეთი შეზღუდვების ფონზე აფრიკაზე გავლენის შესანარჩუნებლად უფრო და უფრო უჭირდა მარტო მოქმედება, სწორედ

ამიტომ გაააქტიურა ბილატერალური და მულტილატერალური კავშირები გავლენის სფეროს შენარჩუნებისათვის. საფრანგეთისთვის მთავარი ინსტრუმენტი ამ კუთხით ევროკავშირი და იმ დროს განსაკუთრებით პრიორიტეტული საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა იქცა. მკვლევარების აზრით, რადგან ზოგადად, საფრანგეთის აშშ-სთან ნებისმიერი სახის ალიანსი კი არ ზრდიდა, არამედ ამცირებდა საფრანგეთის შედარებით ძალას საერთაშორისო სისტემაში, ამიტომ ცდილობდა იგი აფრიკული პოლიტიკის ევროპული განზომილებით მართვას აშშ-ის მზარდი გავლენის დასაბალანსებლად. ეს იმის დემონსტრირებაც იყო, რომ აშშ-ის უმცროს პარტნიორად ყოფნას მას ევროკავშირის მეშვეობით მულტიპოლარულ სამყაროში ლიდერობას ერჩივნა (Chafer, 2013, გვ. 133-134) .

აღსანიშნავია, რომ ცივი ომის დასრულების შემდეგ, როდესაც ცხადი ხდებოდა, რომ აშშ-ის ჰეგემონიას ევროკავშირი ვერ აღუდგებოდა წინ, ცალკე საფრანგეთი და დიდი ბრიტანეთიც შეთანხმდნენ, რომ გვერდით გადაედოთ წარსული მეტოქეობა და ერთად ემუშავათ აფრიკულ საკითხებზე, რათა იქ მაინც სათანადოდ დაეცვათ ევროპული იმპერიული პრივილეგიები. შესაბამისად, 1998 წელს სანტ-მალოს დეკლარაციით მხარეები ევროპის საკითხის გარდა იმაზეც შეთანხმდნენ, რომ გაემლიერებინათ თანამშრომლობა აფრიკაში. სწორედ ამიტომ, როდესაც აშშ-მა გადაწყვიტა ყოფილიყო უფრო მეტად შეჯიბრისუნარიანი ევროკავშირის ქვეყნებთან და დააპირა ამერიკის აფრიკული სარდლობის წინამორბედის შექმნა, საფრანგეთი ამას აქტიურად შეეწინააღმდეგა (Campbell, 2013, გვ.61-62) .

CFSP კი საფრანგეთს იმის საშუალებას აძლევდა, რომ კვლავაც დარჩენილიყო აფრიკულ საკითხებში ჩართული პატერნალიზმსა და კოლონიალიზმზე ბრალდებების მიუხედავად . ასევე კვლავ მონაწილეობა მიეღო "დიდი ტბების" რეგიონში მიმდინარე მოვლენებში, სადაც 1994 წელს რუანდის შემდეგ აღარ იყო წამოდგენილი. აფრიკული პოლიტიკის ევროპიზაცია ასევე გამოსადეგარი იყო საკუთარი სამხედრო და თავდაცვის ხარჯების გადანაწილებისა და გაზიარებისათვის. შესაბამისად, ევროკავშირის ფარგლებში განხორციელებული სამხედრო ინტერვენციები წარმოადგენდა კონტინენტზე აშშ-ის მზარდი ზეგავლენის დასაბალანსებლად ერთ-ერთ ყველაზე ხელსაყრელ გზას. ფრანგული პერსპექტივიდან ევროკავშირის უფრო მეტი ჩართულობა

ნიშნავდა აფრიკაში ნატოს ჩართულობის თავიდან არიდებას, რისი პერსპექტივაც უკვე 1994 წლის დარფურის მოვლენების შემდეგ იყო აშკარა. 2003 წელს კონგოში განხორციელებულმა ოპერაციამ "არტემისი" დაამტკიცა, რომ ევროკავშირს შეეძლო სამხედრო ოპერაციის ავტონომიურად დაგეგმვა, ნატოს ინსტრუმენტებისა და საშუალებების გარეშე. ერთი სიტყვით, საფრანგეთისთვის აფრიკა იქცა ადგილად, სადაც ევროკავშირის გააქტიურებით თავიდან აირიდებდა "ბერლინ პლიუსის"³ ხელშეკრულების მკაცრ იმპლემენტაციას და აშშ-ის გავლენის გავრცელებას. საფრანგეთის მხრიდან ფართო ჩართულობა ჩადის მისიაშიც აჩვენებდა ამ გავლენის შემსუბუქების მცდელობას. საფრანგეთის უსაფრთხოების ევროპეიზაციის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ელემენტს წარმოადგენდა RECAMP პროგრამის შეტანა ევროპულ ჩარჩოში, რომელიც შემდეგში იწოდა EURORECAMP-ად (Chafer, 2013, გვ.133-134).

აღნიშნული მცდელობების ფონზე, 2007 წლის მონაცემებით მთელი მსოფლიოს მასშტაბით სულ 12 000 ფრანგი ჯარისკაცი მონაწილეობდა სამშვიდობო ოპერაციებში, აქედან კი თითქმის ნახევარი თავმოყრილი იყო აფრიკაში, სადაც საფრანგეთი ფლობდა სამ მთავარ სამხედრო ბაზას. მათგან უდიდესი მდებარეობდა ჯიბუტიში, რომელიც საფრანგეთს ახლო აღმოსავლეთში მიმდინარე მოვლენებში მონაწილეობის საშუალებასაც აძლევდა. ბაზები ასევე განლაგებული იყო სენეგალში და გაბონში და მათი ძირითად დანიშნულებას რეგიონული სტაბილურობისათვის ხელშეწყობა წამოდგენდა. მულტილატერალურ ფორმატებში ფრანგები ასევე მცირე რაოდენობით იყვნენ წარმოდგენილნი მადაგასკარზე, ჩადში, ცენტრ,აფრიკის რესპუბლიკაში, კოტ-დივუარში (Hansen, 2007).

აშშ-ის და ნატოს აფრიკული საკითხით დაინტერესება მართლაც შეიმჩნეოდა 1994 წლის რუანდის მოვლენების შემდგომ, თუმცა განსაკუთრებით ნაყოფიერი ამ მხრივ 2000 - იანი წლების დასაწყისი აღმოჩნდა, რაც მნიშვნელოვანწილად განაპირობა 2001 წლის 11 სექტემბრის ტერორისტულმა აქტმა. აშშ-სა და ნატოსთვის აფრიკამ ახალი სტრატეგიული დატვირთვა შეიძინა ტერორიზმთან და ალ -ქაედასთან წინააღმდეგ

³ ბერლინ პლიუსის შეთანხმება გულისხმობს 2003 წლის დასაწყისში ევროკავშირსა და ნატო-ს შორის მიღწეული შეთანხმებების სრულ პაკეტს, რომელიც საშუალებას აძლევს ევროკავშირს გამოიყენოს ნატოს აქტივები და სამხედრო შესაძლებლობები ევროკავშირის ეგიდით მიმდინარე კრიზისების მართვის ოპერაციებისთვის

ბრძოლაში. ამ პოლიტიკის გააქტიურების ერთ-ერთი პირველი დამადატურებელი იყო 2002 წელს ჯიბუტიში, ქვეყანაში სადაც საფრანგეთის ყველაზე დიდი სამხედრო ბაზა მდებარეობდა, საფრანგეთის ყოფილ ბაზაზე აშშ-ის სამხედრო ბაზის დაარსება. ბაზა მნიშვნელოვანი სტრატეგიული მდებარეობის გამო (სომალისთან და იემენტთან, ახლო აღმოსავლეთთან სიახლოვის გამო) მიმართული იყო "Combined Joint Task Force – Horn of Africa" პროგრამის სამოქმედოდ (Davis , 2016).

ცხადი გახდა, რომ აშშ-ის დღის წესრიგში ნელ-ნელა დგებოდა აფრიკისადმი ერთიანი პოზიციის და მიდგომის ჩამოყალიბების საკითხი და იქ სამხედრო ყოფნის საფუძველის ჩაყრა. თუ ადრე აფრიკის შესახებ საქმეებს განკარგავდა აშშ-ის სამი სხვადასხვა სარდლობა: აშშ-ის ევროპული სარდლობა (EUCOM) დასავლეთ აფრიკას, ცენტრალური სარდლობა (CENTCOM) აღმოსავლეთ აფრიკას, წყნარი ოკეანის სარდლობა (PACOM) აღმოსავლეთ აფრიკის კუნძულებს, 2004 წელს აშშ-ის თავდაცვის დეპარტამენტმა მიიღო გადაწყვეტილება EUCOM-ის ეგიდით დაეფუძნებინათ „Cooperative Security Locations (CSLs) და Forward Operating Sites (FOSs)“, რაც ჯიბუტის ბაზასთან ერთად ერთგვარ წინაპირობას ქმნიდა აშშ-ის აფრიკული სარდლობის ჩამოყალიბებისთვის (Lostumbo and others, 2013, გვ.10).

2002 წელს აშშ-მა ასევე წარმოადგინა "Pan-Sahel Initiative", რომელსა მეცნიერები 21-ე საუკუნეში აფრიკის კონტინენტზე ამერიკის მხრიდან პირველ მნიშვნელოვან სტრატეგიულ პროექტად მოიხსენიებენ. ეს ინიციატივა მიზნად ისახავდა მავრიტანიის, მალის, ნიგერის, ჩადის მთავრობების დახმარებას, რეგიონული უსაფრთხოების კონტექსტში საკუთარი საზღვრების უკეთ დასაცავად. 2005 წელს კიდევ ერთ ახალ გეგმას წარმოადგენდა "Sahara Regional Initiative", რომელიც მოგვიანებით ინტეგრირდა სხვა ინიციატივაში სახელწოდებით "Trans-Saharan Counterterrorism Initiative"(TSCTI). აღნიშნული გეგმის ფარგლებში ჩადებულ იქნა 230 მლნ დოლარი 2005-2007 წლებში, ხოლო ფრანკოფონიულმა ქვეყნებმა -მავრიტანიამ, ნიგერმა, მალიმ და ჩადმა ამ ფონდის ფინანსების 74 % მიიღეს (Farhaoui, 2013, გვ.33-34).

აღნიშნული სამხედრო ინიციატივები დაგვირგვინდა 2006 წელს ჯორჯ ბუშის მიერ ინიცირებული ამერიკის შეერთებული შტატების აფრიკის სარდლობის გეგმით

(AFRICOM), რომლის გაცხადებულ მიზანს წარმოადგენდა უწყებათაშორის და საერთაშორისო პარტნიორებთან ერთად აფრიკის თავდაცვისუნარიანობის ამაღლება, კრიზისებზე რეაგირება, ტრანსნაციონალური საფრთხეების დამარცხება აშშ-ს ეროვნული ინტერესების დაცვისა და რეგიონალური უსაფრთხოების, სტაბილურობისა და კეთილდღეობის ხელშეწყობის მიზნით (United States African Command-Official Page), თუმცა მეცნიერები ხშირად კონტინენტზე სტრატეგიული მნიშვნელობის ენერგო და მინერალური რესურსებით აშშ-ის ფარულ მოტივებზეც უსვამდნენ ხაზს (Beswick and Jackson, 2013, გვ. 147) და აცხადებდნენ, რომ "უსაფრთხოების სფეროში პარტნიორობის" გარდა აშშ-ს უფრო მეტად გეოსტრატეგიული მნიშვნელობის საკითხები აწუხებდა. სწორედ ამიტომ აფრიკომის ცენტრალური ფოკუსი რესურსებით მდიდარ ნიგერიაზე, ეკვატორულ გვინეაზე, გაბონზე, ანგოლაზე და კონგოს რესპუბლიკაზე მიიმართა (Mentan, 2010 ,გვ.192).

აღნიშნული საკითხი არ დარჩენილა საფრანგეთის ყურადღების მიღმა და მკვლევარების აზრით, აფრიკომის შექმნის წინა და შემდეგ მოვლენებზე საფრანგეთის რეაქცია უფრო მეტი იყო, ვიდრე უბრალოდ "ცუდი". პირველ რიგში, ჯიბუტიში აშშ-ის ბაზის დაფუძნება საფრანგეთმა ღალატად აღიქვა თავისი ტრადიციული პარტნიორისა და კონტინენტზე მთავარი სამხედრო დასაყრდენისგან, ხოლო აფრიკომის ინიციატივასთან ერთად ეს ყველაფერი საფრანგეთის მიერ თავისი გავლენის სფეროს შევიწროვების ხარჯზე აშშ-ის ჰეგემონობის გაფართოებად იქნა მიღებული .შესაბამისად გასაკვირი არაა , რომ საფრანგეთს სურდა ხელი შეეშალა ამ ინიციატივის განხორციელებისათვის. ამის ერთ-ერთი გამოხატულება იყო ის, რომ იგი ცდილობდა ფრანკოფონული ქვეყნები დაერწმუნებინა, არ ემასპინძლათ აფრიკომის სათაო ოფისისთვის. საფრანგეთს აფრიკაში აშშ-ის სამხედრო ყოფნის არც ერთი მოტივი არ მოსწონდა, არც როგორც ინსტრუმენტი აშშ-ს უსაფრთხოების პროგრამის განსახორციელებლად, კერძოდ კი ტერორიზმის წინააღმდეგ საბრძოლველად აფრიკაში და არც მეორე, აფრიკული რესურსების, კონკრეტულად კი ნავთობის ექსპლუატაცია (Chafer, 2013 ,გვ. 133-134).

მეცნიერების აზრით, აშშ-მა აფრიკის კონტინენტზე საკუთარი სამხედრო წარმომადგენლობის ლეგალური ჩარჩოს მშენებლობისთვის აქტიურად გამოიყენა

ეკონომიკური კუთხეც. მაგალითად კონგრესმა 2000 წელს მიიღო "აფრიკული ზრდისა და შესაძლებლობების აქტი", რომელიც გულისხმობდა აფრიკულ საქონელზე საბაჟო შეზღუდვების მოხსნას. მოგვიანებით აშშ-მა დაიწყო ბილატერალური მოლაპარაკებებების წარმოება ანგოლასთან, ნიგერიასთან და სამხრეთ აფრიკასთან "ვაჭრობისა და ინვესტირების ჩარჩო შეთანხმებების" მისაღწევად. ბილატერალური ხელშეკრულებები დაიდო კამერუნთან და სენეგალთან. მიუხედავად იმისა, რომ ვაშინგტონმა ვერ შეძლო თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმების შექმნა სუბ-საჰარულ ქვეყნებთან, 2004 წელს ასეთი ხელშეკრულება დადებულ იქნა მაროკოსთან. ამასობაში აშშ-მა ასევე შექმნა ფონდი "Millenium Challenge Corporation", რომლის მეშვეობითაც იგი უზრუნველყოფდა ეკონომიკური დახმარებების ცალკეულ პროექტებს აფრიკის კონტინენტზე. ამ პროგრამებმა და შეთანხმებებმა შემოთავაზა გაზარდა პარიზში ,რადგან ესეც აღქმულ იყო მის გავლენის სფეროში შეჭრად (Fouad Farhaoui, 2013, გვ.33-34).

ამის დასტურად, თუ 1989 წლამდე საგარეო დახმარების პროგრამა საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის ინტრუმენტს წარმოადგენდა და მიზნად ისახავდა აფრიკის ქვეყნების მასზე დამოკიდებულების გაზრდას, ცივი ომის შემდეგ პრიორიტეტად იქცა ეკონომიკური ურთიერთობების გამყარებით არსებული კავშირების შენარჩუნება. საგარეო დახმარების პოლიტიკის ინტენსივობის გაზრდით საფრანგეთი ცდილობდა აფრიკის კონტინენტზე აშშ-ის შესაძლო ამბიციების გავრცელების შეზღუდვას. სწორედ აშშ-ის გავლენის გაზრდის საფრთხემ "აიძულა" საფრანგეთი, რომ საგარეო დახმარების პოლიტიკა არამარტო უფრო ინტენსიური გამხდარიყო, არამედ მოეცვა ახალი ანგლოფონური ქვეყნებიც, მაგ: სამხრეთ აფრიკა, ნიგერია და კენია. ფინანსური დახმარების პირდაპირი (ბილატერალური) ტიპის გარდა საფრანგეთმა გაზარდა მულტილატერალური ფორმატების (ევროკავშირი, მსოფლიო ბანკი) დატვირთვაც საერთაშორისო პრესტიჟის გასაზრდელად (Siradağ, 2014, გვ.113-114).

ამის მიუხედავად თუ 2000 წლამდე საფრანგეთის საგარეო დახმარება აფრიკის ქვეყნებისადმი აღემატებოდა ყველა სხვა ქვეყნის (გერმანია, იაპონია, დიდი ბრიტანეთი) მიერ გაცემულ დახმარებას, 2002 წლიდან ამერიკული დახმარება გაუთანაბრდა და გაუსწრო ფრანგულს და 2007 წელს დაახლოებით 6,5 მლრდ. დოლარი შეადგინა, ხოლო

ფრანგულმა მხოლოდ 4,2 მლრდ (Organization for Economic Co-operation and Development — OECD) .

აფრიკის სტრატეგიული მნიშვნელობა უფრო გამოიკვეთა 11 სექტემბრის ტერაქტის შემდეგ, როდესაც აშშ-ის დღის წესრიგში განსაკუთრებით დადგა ახლო აღმოსავლეთზე ენერგოდამოკიდებულების შემცირება. ამის კვალდაკვალ 2001 წელს აშშ-ის იმპორტმა სპარსეთის ყურიდან შეადგინა 1,008 მლნ.ბარელი, ხოლო აფრიკიდან 526.მლნ. . 2003 წელს კი ახლო აღმოსავლეთიდან იმპორტი გაიზარდა 10%-ით, აფრიკიდან კი 25%-ით (Kalu and Kieh, 2013, გვ.55-56) .

ზრდის ტენდენციები მომდევნო წლებშიც გაგრძელდა და 2005 წელს აშშ-ის მიერ იმპორტირებული ნავთობის 18.6% მოდიოდა აფრიკულ ქვეყნებზე, ხოლო 17,4 % ახლო აღმოსავლეთზე. 2006 წელს კი აფრიკის მაჩვენებელმა 20,1 % შეადგინა, ხოლო ახლო აღმოსავლეთის მაჩვენებელი 15,5 % მდე დაეცა (Schaefer, 2006).

ამრიგად, ამ ქვეთავში მოტანილი ფაქტებისა და სტატისტიკური მონაცემების ანალიზის შედეგად შეიძლება ითქვას, რომ ცივი ომის შემდეგ აფრიკაში საფრანგეთის მცდელობების მიუხედავად, მისი გავლენის შესუსტების პარალელურად მნიშვნელოვნად გაიზარდა აშშ-ის გავლენა, რაც გამოიხატა ერთის მხრივ მთელ რიგ სამხედრო ინიციატივებსა და ეკონომიკურ ურთიერთობებში, ხოლო მეორეს მხრივ ტრადიციული ფრანკოფონული ქვეყნების მხრიდან აშშ-სადმი ლოიალობის გაზრდასა და მისი პოლიტიკის მხარდაჭერაში.

3.3. საერთაშორისო ორგანიზაციებში აშშ-ისადმი წინააღმდეგობრივი პოლიტიკის უშედეგობა

მკვლევარების აზრით, ცივი ომის დასრულებამ და მზარდმა უნიპოლარულობის ტენდენციამ აშშ-ს მისცა საშუალება საერთაშორისო ასპარეზზე თავისუფალი და თითქმის შეუზღუდავი ქმედებისა. აშშ-ის სამხედრო , ეკონომიკური და ტექნოლოგიური ძალის ზრდამ უფრო რეალური გახადა მსოფლიოში მისი დომინაცია

და სხვა ქვეყნებზე კონტროლის ალბათობა. შესაბამისად მსოფლიოში ბიპოლარული ან მულტილატერალური შეჯიბრის გარეშე ბუნდოვანი გახდა თუ ვის შეეძლებოდა აშშ-ის მზარდი გავლენის კონტროლი და მის ქმედებებზე პასუხის გება. მეორეხარისხოვან ქვეყნებს შესაძლოა არ ძალუძდათ აშშ-ის აშკარა საპირწონე ალიანსების ფორმირება, თუმცა მათ შეეძლოთ მისი პოლიტიკის შეზღუდვა და შეწინააღმდეგება საერთაშორისო ინსტიტუტების მეშვეობით (Bourantonis, Ifantis and Tsakonas, 2007, გვ.39). შესაბამისად მეორეხარისხოვანი სახელმწიფოების მხრიდან ხშირ პრაქტიკად იქცა დიპლომატიური კოალიციებისა და ერთობების ფორმირება ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან საერთაშორისო ორგანიზაციის -გაეროს ფარგლებში (Paul, 2005 ,გვ. 47).

აღნიშნული მიმართულებით საკმაოდ აქტიურობდა საფრანგეთიც, რომელიც არამარტო გაეროში, ასევე ნატოში ცდილობდა აშშ-ის წინააღმდეგობრივი და გვალენის შემზღუდავი პოლიტიკა გაეტარებინა. სწორედ ამ საკითხის გარშემო არსებულ კონკრეტულ შემთხვევებზეა ამ ქვეთავში საუბარი.

3.3.1. აშშ-ის წინააღმდეგობა ნატოში

მიუხედავად იმისა, რომ ნაშრომის დასაწყისში ისტორიული ფონის ნაწილში განხილულ იქნა საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების ზოგადი ხასიათი, ამ ნაწილში უფრო ფართოდ გაიშლება ის მომენტები, სადაც კარგად ჩანს საფრანგეთის მხრიდან აშშ-ის გეგმების საწინააღმდეგოდ მიმართული პოლიტიკის უშედეგობა.

როგორც უკვე აღინიშნა, მიუხედავად იმისა, რომ ცივი ომის დასრულების შემდეგ საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების დინამიკა შეიცვალა დადებითი კუთხით სრულფასოვანი წევრობის პერსპექტივის გააქტიურებით, პერიოდულად საფრანგეთი მაინც ცდილობდა რომ ალიანსის შიგნით საკუთარი პირობებით ეთამაშა და აშშ-ის სტრატეგიული გეგმების მართვის ბერკეტი ეგდო ხელთ. ამის დასტურად 1995 წლის დეკემბერში საფრანგეთის პრეზიდენტმა ჟაკ შირაკმა , საკუთარი პირობები წამოაყენა ნატოში სრული რეინტეგრაციისთვის. კონკრეტულად კი ის , რომ ევროპელი(ფრანგი) ოფიცერი გამხდარიყო ნატოს სამხრეთ სარდლობის (AFSOUTH) მეთაური (Keiger, 2001,

გვ.222-223). ეს მოთხოვნა 1997 წლის მადრიდის სამიტზე კიდევ უფრო მტკიცედ დაისვა. თუმცა აღმოჩნდა, რომ ნატოს წევრები, განსაკუთრებით კი აშშ, არ იყო მზად იმისთვის, რაც ფრანგებს ნატოს სტრატეგიულ დაგეგმარებაში "რეალურ" ევროპეიზაციად ესახებოდათ (იქვე ,გვ. 110). საქმე იმაშია, რომ American Sixth Fleet, რომელსაც სასიცოცხლო მნიშვნელობა ჰქონდა ხმელთაშუაზღვისპირეთში, ახლო აღმოსავლეთსა და სპარსეთის ყურეში სამოქმედოდ, ფაქტობრივად აღმოჩნდებოდა საფრანგეთის კონტროლის ქვეშ, რაც სულაც არ შედიოდა აშშ-ის გეგმებში (Godin and Chafer, 2005, გვ.131).

გარდა სტრატეგიის კუთხით აშშ-ის რბილი ბალანსირებისა, საფრანგეთი ასევე ცდილობდა, რომ სამხედრო კუთხით თავის არასრულყოფილი წევრობით განპირობებული შეზღუდული რესურსების კომპენსირება მოეხდინა ალიანსში პოლიტიკური წონის გამოყენებით და ამით ხელი შეეშალა აშშ-ის სასურველი პოლიტიკის გატარებისთვის. ამ მოტივით იგი მოქმედებდა, როგორც დამოუკიდებლად, ასევე ნატოს წევრ და არაწევრ სახელმწიფოებთან ერთად. ამ ვითარების კარგი ილუსტრაციაა ნატოს გაფართოების 1999 წლის რაუნდისადმი საფრანგეთის დამოკიდებულება.

საქმე იმაშია, რომ ცივი ომის შემდგომ აშშ დადგა ახალი გეოპოლიტიკური რეალობის წინაშე, რომელშიც საბჭოთა კავშირით დაშლით მიღებულ გამარჯვებას და სისტემაში ლიდერობას განმტკიცება სჭირდებოდა. ამის განხორციელების საუკეთესო გზად კი კლინტონის ადმინისტრაციას ევროპის კონტინენტზე ნატოს ზეგავლენის სფეროს გავრცელება რუსეთის საზღვრამდე და ორგანიზაციის გაფართოება ესახებოდა. ე.ი. ნატოს გაფართოების ინიციატორი თავიდანვე აშშ იყო, ხოლო გაფართოების შემდეგი რაუნდები მისი ლიდერობით ამ პროცესის უკვე ლოგიკურ და ინერციულ ნაბიჯებს წარმოადგენდა (Kurečić, 2008, გვ.30). 1999 წელს ნატოს გაფართოების ინიციატივას აშშ-ის მოსახლეობის წინააღმდეგობის მიუხედავად გადაწყვეტილების მიმღები პირები მაინც თვლიდნენ აშშ-ის ეროვნული უსაფრთხოების სფეროში გადადგმულ უმთავრეს ნაბიჯად, რომელიც ქვეყნის კავშირებისა და ინტერესებისთვის არსებითად მნიშვნელოვან შედეგებს მოიტანდა (Mattox and Rachwald, 2001, გვ.15).

საფრანგეთს კი ნატოს აღმოსავლეთით გაფართოებისადმი თავიდანვე ზერელე მხარდაჭერა ჰქონდა და ცდილობდა თავისი პოზიციის ცვლილება აშშ-სთან საკუთარი გავლენის გასამყარებლად გამოეყენებინა. მითუმეტეს ნატოს სპეციფიკის გათვალისწინებით, როდესაც გადაწყვეტილების მიღებისთვის საჭიროა ყველა წევრი ქვეყნის ერთსულოვანი და უსიტყვო მხარდაჭერა. საფრანგეთი შენიღბულად უშვებდა გზავნილებს იმის შესახებ, რომ ამ პროცესს შესაძლოა რუსეთთან ურთიერთობის გამწვავება მოჰყოლოდა და ამით იმასაც ცდილობდა, რომ მოსკოვთან გულისხმიერ ევროპელად გამოსულიყო. არსებობდა ეჭვებიც იმის შესახებ, რომ აღმოსავლეთ ევროპაში რუსეთის გავლენას საფრანგეთი სულაც არ უპირისპირდებოდა. რუსეთის ფაქტორის მხედველობაში მიღება საფრანგეთს აწყობდა, რათა დაპირისპირებოდა ამერიკის სურვილებს და განემტკიცებინა ნატოს რეფორმირების შესახებ საფრანგეთის მოთხოვნების დადებითად განხილვის აუცილებლობა აშშ-ის მხრიდან (ბჟეზინსკი, 2014, გვ.105)

კიდევ ერთი მომენტი, როდესაც აშკარა გახდა საფრანგეთის მხრიდან აშშ-ის პოლიტიკის წინააღმდეგობა და ხელის შეშლა, იყო 2003 წლის აშშ-ის მიერ ინიცირებული ერაყის ომი, რომლის მიმართ საფრანგეთის წინააღმდეგობამ მნიშვნელოვანი ასახვა ჰპოვა როგორც ნატოს შიგნით, ისე მის მიღმა. ნატოს ფარგლებში ეს აშკარა გახდა 2003 წლის დასაწყისში, როდესაც ალიანსის დღის წესრიგში დადგა საკითხი ერაყის ომის კონტექსტში ფუძემდებლური დოკუმენტის მე-4 მუხლის ამოქმედებისა თურქეთის უსაფრთხოების დასაცავად.⁴ 2003 წლის იანვარში კი საფრანგეთმა გერმანიასთან და ბელგიასთან ერთად დაბლოკა თურქეთის დასახმარებლად აშშ-ის მოწოდება. მეცნიერების აზრით, საფრანგეთთან ერთად ეს ქვეყნები გრძნობდნენ, რომ ნატოს ფარგლებში ერაყის ომის მიმართ გადადგმული ნებისმიერი ნაბიჯი გაეროში სავარაუდო ომისადმი მათ წინააღმდეგობას შეასუსტებდა. ნატოში ამ ქვეყნების წინააღმდეგობით შექმნილი კრიზისი მხოლოდ 16 თებერვალს გადაწყდა, როდესაც ნატოს გენერალურმა მდივანმა ლორდ ჯორჯ რობერტსონმა

⁴ ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის დამფუძნებელი ხელშეკრულების მე-4 მუხლის თანახმად, ნატოს წევრ ნებისმიერ სახელმწიფოს უფლება აქვს ნებისმიერ დროს საკონსულტაციოდ შეკრიბოს მთელი ალიანსი, თუკი მის ტერიტორიულ მთლიანობას, უსაფრთხოებას და პოლიტიკურ დამოუკიდებლობას რაიმე დაემუქრება. პრაქტიკაში ამ მუხლის გამოყენება თურქეთის ოფიციალური მოთხოვნის საფუძველზე პირველად მოხდა

საკითხი გადაამისამართა ჩრდილოატლანტიკური საბჭოდან ნატოს თავდაცვის დაგეგმვის კომიტეტში, სადაც იმ პერიოდში საფრანგეთს არ ჰქონდა გავლენა გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე და სამხედრო დაგეგმარებაზე. რობერტსონმა ეს ქვეყნები თავიანთი წინააღმდეგობრივი პოლიტიკის გამო ალიანსის „განადგურების“ („vandalizing“) მცდელობაში დაადანაშაულა (Lansford,2017,გვ.291).

ამ ქმედებების საპასუხოდ აშშ-მა განაცხადა, რომ ნატოს ჩარჩოს მიღმაც ყველაფერს გააკეთებდა, გააერთიანებდა მოკავშირეებს და თურქეთს თავდაცვისთვის საჭირო აღჭურვილობით მაინც მოამარაგებდა (Finn, 2003).

რთული და გრძელი მოლაპარაკებების შედეგად საბოლოოდ 16 თებერვალს ბელგია და გერმანია დათანხმდნენ თურქეთისთვის დახმარების გაწევას და 19 თებერვალს თავდაცვის დაგეგმვის კომიტეტმა ალიანსის სამხედრო ხელისუფლებას ფორმალურად ნება დართო თურქეთის თავდაცვითი შეიარაღებით უზრუნველყოფის თაობაზე (Sloan, 2005, გვ .270).

ერაყის ომის კონტექსტში აშშ-ს პოლიტიკის საწინააღმდეგო და დამაბალანსირებელი პოლიტიკის ერთ-ერთი მაგალითია ისიც, რომ 2003 წელს საფრანგეთი ბელგიასთან,გერმანიასთან და ლუქსემბურგთან ერთად ცდილობდა შეექმნა ევროკავშირის პოლიტიკის დაგეგმარების ახალი დანაყოფი ბრიუსელში (Ghez and Larrabee, 2009, გვ. 79-80)თავად ევროკავშირის წევრების და აშშ-ის მხრიდან ეს ნაბიჯი აღქმულ იქნა, როგორც ერთდროულად ევროკავშირის, ნატოს დასუსტების მცდელობა და ბერლინ პლიუსის შეთანხმების პირობების დარღვევა (Schweiss, Johnson and Adamski , 2013 ,გვ.68).

3.3.2. აშშ-ის წინააღმდეგობა გაეროში

როგორც ზემოთ აღინიშნა, საფრანგეთი ნატოს გარდა აშშ-ის გავლენის გაზრდისა და სასურველი პოლიტიკის წინააღმდეგ აქტიურად მოქმედებდა გაეროს ფარგლებშიც,რისი ერთ-ერთი კარგი მაგალითიცაა კვლავაც ერაყის ომის პერიოდი.

ერაყის ომის კონტექსტში აშშ-ის პოლიტიკის წინააღმდეგობისას საფრანგეთი უპირველეს ყოვლისა ხაზს უსვამდა საერთაშორისო სამართლისა და დამოუკიდებელი ინსტიტუტების მნიშვნელობას (გაერო,ნატო,ევროკავშირი) მსოფლიოში, სადაც არც

ერთ ძალას არ შეეძლებოდა თავისი სურვილების მიხედვით უნილატერალურად მოქმედება, რაც განსაკუთრებით დამახასიათებელი ბუმის ადმინისტრაციის დროს იყო (Hoffman, 2004). შესაბამისად აშკარა იყო, რომ საფრანგეთს სურდა ამერიკის „ჰიპერძალის“ სტატუსის დასაბალანსებლად მულტიპოლარული მსოფლიო წესრიგის წახალისება (Bozo , 2016, გვ.5).

საფრანგეთის პოზიციას ამყარებდა ის ფაქტიც, რომ მკვლევარების ნაწილის აზრით, ერაყის ომი არ ეფუძნებოდა სადამ ჰუსეინის მხრიდან მომავალ რეალურ საფრთხეს, არამედ იგი მიზნად ისახავდა რეგიონში აშშ-ის ძალაუფლების გაფართოებას ნავთობის რესურსების მიღების მიზნით და ზოგადად აშშ-ის გავლენის სფეროს გაზრდას (Davis, 2008, გვ. 51).

ამ ყველაფრიდან გამომდინარე და ფრანგებისათვის ბუნებრივი ანტი ამერიკანიზმის გათვალისწინებით, ლოგიკური იყო, რომ ერაყის ომის დროს ფრანგები ფიქრობდნენ აშშ-ის მედიდურობისა და ძლიერების აქტიური შეზღუდვის საჭიროებაზე სხვა ძალების დახმარებით (Hoffman, 2004).

შესაბამისად გასაკვირი არ იყო ის ,რომ ერაყის ომის კონტექსტში საფრანგეთი, რუსეთი და გერმანია თანამშრომლობდნენ გაეროს უსაფრთხოების საბჭოს ფაგლებში, რათა თავიდან აეცილებინათ 2002-2003 წლებში აშშ-ის სასურველი ომის წამოწყება. ამ კავშირის ფორმირებას ხშირად ზოგიერთი ავტორი შეზღუდული უსაფრთხოების თანამშრომლობად მიიჩნევს, რომელიც თავისი ბუნებით პრევენციული ხასიათის იყო (Wirtz and Fortmann, 2004,გვ.14). ეს ქვეყნები იყენებდნენ მნიშვნელოვან საერთაშორისო ინსტიტუტს აშშ-ის უნილატერალიზმის შესაზღუდად იმ პრაქტიკის გათვალისწინებით, რომ წარსულში გაეროს უშიშროების საბჭოს თანხმობის მოპოვებით აშშ ხშირად ახდენდა საკუთარი სამხედრო და საგარეო პოლიტიკის ინტერესების მიღწევას. შესაბამისად, 2002 წელს იგი ცდილობდა ასეთი მხარდაჭერის მიღებას ერაყის ომისთვისაც, თუმცა საფრანგეთი რუსეთთან ერთად იმუქრებოდა ომის მხარდამჭერი რეზოლუციისთვის ვეტოს დადებით, რაც პრაქტიკაში პირველი ასეთი ქმედება იქნებოდა (Pape, 2005, გვ.39).

საბოლოოდ მოცემულ ქვეთავში საფრანგეთის მხრიდან აშშ-ის რბილი ბალანსირების მესამე კომპონენტის -საერთაშორისო ინსტიტუტების ,ამ შემთხვევაში კი გაეროსა და ნატოს მეშვეობით ,შეჯამების შემდეგ შეიძლება ითქვას, რომ საფრანგეთის ყველა ღირებული და მნიშვნელოვანი მცდელობა ამ მიმართულებით უშედეგო აღმოჩნდა, რადგან მან თავიდან ვერ აიცილა აშშ-ის სასურველი ნატოს გაფართოება, ერაყის ომი და ვერც ამ ომისას თურქეთის დახმარება.

თავი 4

საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია ნეორეალიზმის ჭრილში

საფრანგეთ-ნატოს შორის ურთიერთობის ისტორიული ფონის, სამხედრო სტრუქტურების დისტანცირებიდან 2009 წელს ოფიციალურ რეინტეგრაციამდე გავლილი გზისა და როგორც ბილატერალურ ასევე მულტილატერალურ ფორმატებში საფრანგეთის მხრიდან აშშ-სადმი მიმართული „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის უშედეგობის კონკრეტული მაგალითების განხილვის შემდეგ საჭიროა ნაშრომში მოცემული ცვლადების მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის მართებულობა შემოწმდეს ზემოთ უკვე განხილული სისტემური თეორიის-ნეორეალიზმის მეშვეობით.

უპირველეს ყოვლისა უნდა აღინიშნოს, რომ საერთაშორისო ურთიერთობებში იშვიათი და რთულია, კვლევის განმავლობაში შემოთავაზებული ჰიპოთეზა და ცვლადები ერთი კონკრეტული თეორიის ფარგლებში ზუსტად ჩაჯდეს და სხვა მოვლენებზე განზოგადდეს, თუმცა მეცნიერების აზრით, ეს არცაა საჭირო. რაიმე მოვლენის თეორიულმა მოდელის მიერ ახსნის უნარი უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე წინასწარმეტყველების. ამავდროულად რეალობა კომპლექსური და რთული მოვლენების ერთობლიობაა, ხოლო თეორია უფრო მარტივი. შესაბამისად თეორიას ამ რთულ მოვლენებს შორის მხოლოდ კავშირების დანახვა და ახსნის გაადვილება ევალება, სხვა შემთხვევაში მასაც რეალობა ეწოდებოდა (Waltz, 1997).

ნაშრომის განმავლობაში განხილული საკითხების სპეციფიკიდან ჩანს, რომ ცივი ომის შემდეგ საფრანგეთი ცდილობდა საერთაშორისო ასპარეზზე მნიშვნელობისა და სტატუსის შენარჩუნებისათვის საჭირო საგარეო პოლიტიკის სამი მიმართულება შეესრულებინა: ნატოსა და გაეროში საკუთარი ბერკეტები გამოყენებინა, ევროპა სამხედრო კუთხით ერთ მთლიანობად ექცია და აფრიკაში გავლენა შეენარჩუნებინა. ამ მიზნების თანხვედრა და შესრულება საფრანგეთს აშშ-ის მზარდი გავლენის არაპირდაპირი და არასამხედრო „რბილი“ დაბალანსებისა და უნიპოლარიზმის თავიდან ასარიდებლად სჭირდებოდა. თუმცა სხვადასხვა მიზეზების გამო ამ მიმართულებებიდან არც ერთი წარმატებული არ გამოდგა. ე.ი. მისი მცდელობების

მიუხედავად სისტემის სტრუქტურაში როგორც რეგიონული, ასევე საერთაშორისო მასშტაბით მისთვის არასასურველი ცვლილებები განხორციელდა.

ეს ყველაფერი ნეორეალიზმის გადმოსახედიდან რომ შეფასდეს, ძალთა და საფრთხის წონასწორობა ორივე სისტემური კონცეფციებია. შესაბამისად მათი ცვლილება თვითდახმარების სამყაროში არსებულ სახელმწიფოებს სამოქმედო კურსს უჩვენებს. ძალთა ბალანსის გადმოსახედიდან, საფრანგეთის შემთხვევაში „რბილი ბალანსირების“ სამივე მიმართულების უშედეგობით როგორც რეგიონულ, ისე საერთაშორისო მასშტაბით არსებული ბალანსი საფრანგეთის გავლენის სფეროების შემცირებით შეიცვალა აშშ-ის სასარგებლოდ, ხოლო საფრთხის წონასწორობის კუხით კი- აშშ-ის გავლენის სფეროების ზრდა ავტომატურად მისგან მომავალი საფრთხის აღქმის გაზრდის გამომწვევად იქცა. შესაბამისად, ამ მონაცემებმა და არსებულმა რეალობამ საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის სტრატეგიაში მისი სურვილისგან დამოუკიდებლად ცვლილებების შეტანა განაპირობა და იქცა მისი მხრიდან ნატოში სრული დაბრუნების მასტიმულირებელ ფაქტორად.

ნეორეალისტებისთვის საერთაშორისო სისტემის ანარქიულობა სახელმწიფოთა მიზნებისა და მათ მიერ არჩეული გზების განმსაზღვრელია. უზენაესი მმართველის არ არსებობისა და ძალთა ბალანსის მუდმივი ცვლის პირობებში სახელმწიფოები თავს დაცულად და უსაფრთხოდ ვერ გრძნობენ და იმასაც ითვალისწინებენ, რომ ასეთ თვითგადარჩენის მდგომარეობაში ყველა მოქმედებს „გადარჩენიდან მსოფლიო ბატონობამდე“ ფარგლებში საკუთარი შესაძლებლობების გათვალისწინებით (რონდელი, 2006, გვ.58) და რომ „შესაძლოა დღევანდელი მეგობარი ხვალ მტრად იქცეს“ (Mearsheimer, 2001, გვ.33)

ამავდროულად ძალთა წონასწორობის თეორიის მომხრე თეორეტიკოსების უმრავლესობა ძლიერებას და საფრთხეს შორის აშკარა კავშირზე მიუთითებს და არ მიჯნავს მათ ერთმანეთისაგან. ამ კონტექსტში, საფრთხის ადეკვატურად გასაზომად ძლიერების შეფასებაც საკმარისია. ამიტომაც ანარქიულ საერთაშორისო სისტემაში სახელმწიფოები აკვირდებიან ძალთა გადანაწილებას, სხვა ქვეყნების გაძლიერებას და

ეს იწვევს უნდობლობას, რადგან ეს შეიძლება ისე იქნას აღქმული, როგორც საფრთხე მათი საკუთარი პოზიციისთვის (Burt and Añorve, 2013, გვ.97).

ეს მიმართულება უპრიანია საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკის სტრატეგიის შესაფასებლად, რადგან საფრანგეთი აშშ-ის მზარდ გავლენას ისე არ შეეწინააღმდეგებოდა, თუ მასში გარკვეულ საფრთხეს არ დაინახავდა. აქ საუბარი არაა საფრთხის ტრადიციულ სამხედრო და ომის კუთხით გაგებაზე. საქმე ეხება იმას, რომ ცივი ომის დასრულების შემდეგ აშშ-ის ისედაც დიდი გავლენის ზრდა ნიშნავდა, რომ ეს მოხდებოდა სხვა ქვეყნების გავლენის სფეროების შემცირების ხარჯზე. ბუნებრივია, ეს შეუმჩნეველი არც საფრანგეთს დარჩებოდა. ქვეყანამ კარგად გაანალიზა მის წინაშე მდგარი მოცემულობა. ფაქტი იყო, რომ არც ნატოსა და გაეროში წინააღმდეგობა, არც ევროპის თავდაცვითი სისტემის ფორმირება, არც აფრიკაში გავლენის შენარჩუნება სხვადასხვა მიზეზების გამო არ გამოვიდა. ისიც ცხადი გახდა, რომ ამ „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის გაგრძელებას დიდი რესურსები და მოკავშირეების მხარდაჭერა ჭირდებოდა, თუმცა საფრანგეთი ორივე მიმართულებით მოიკოჭლებდა: ცივი ომის დასრულების შემდეგ ისედაც რთულ გეოპოლიტიკურ მდგომარეობაში მყოფს აღარ ძალუძდა რამდენიმე მიმართულებით ერთად მოეხდინა რესურსების მობილიზება და აღარც ტრადიციული მოკავშირეების მხარდაჭერის იმედი ჰქონდა უკვე მრავალგზის იმედგაცრუების გამო.

საბოლოოდ საფრანგეთის „რბილი ბალანსირების“ უშედეგობამ, რაც ავტომატურად ნიშნავდა ძალაუფლების კონფიგურაციის აშშ-ის სასარგებლოდ გადაწყობას და სისტემურ ცვლილებას, განაპირობა საფრანგეთის მხრიდან ნატოდან მიღებული სარგებელ/ხარჯის კიდევ ერთხელ გადასინჯვა, რაც კარგად შეესაბამება ნეორალისტურ ღირებულებებს ალიანსების ფორმირებისა და შენარჩუნების შესახებ, რადგან ქვეყნები მხოლოდ მაშინ გადაწყვეტენ თავიანთ ქმედებებში ცვლილებების შეტანას, როდესაც მოგება დანახარჯზე მეტი იქნება. საფრანგეთმაც გააცნობიერა, რომ სისტემური გამოწვევების წინაშე დგომისას მისთვის ალიანსის შიგნით ყოფნა უფრო მომგებიანი და ნაკლებ ხარჯიანი იყო, ვიდრე წინააღმდეგობრივი „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის გაგრძელება, რაც უფრო მეტ უშედეგო დანახარჯებს მოუტანდა.

შესაბამისად, ამდენი სისტემური გამოწვევის წინაშე საფრანგეთი უძლური აღმოჩნდა და შეიძლება ითქვას, რომ იძულებული გახდა წინააღმდეგობრივი პოლიტიკა კვლავ ნატოში აშშ-ის პარტნიორობაზე გაეცვალა.

ნაშრომის შესავალშივე აღინიშნა, რომ კვლევის ჰიპოთეზას შესაძლოა მკითხველში გაეჩინა კითხვა იმის შესახებ, რომ თუ საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია მისი მხრიდან „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის უშედეგობამ განაპირობა, ხომ არ შეიძლება ეს ნაბიჯი ავტომატურად ნატოს მეშვეობით აშშ-სთან მიტმასნების პოლიტიკის არჩევანად ჩაითვალოს. მეცნიერთა ნაწილის შეფასებით, საფრანგეთის მიერ 2008 წლის ბუქარესტის სამიტზე იმის დაანონსება, რომ იგი გაგზავნიდა უფრო მეტ ჯარებს ავღანეთში კონკრეტულად აშშ-ის მართვად აღმოსავლეთ რეგიონში ამერიკულ ძალებთან ერთად ყოფნისთვის, სწორედაც რომ მიტმასნების პოლიტიკის გზავნილებს შეიცავდა. მსგავსი ქვეტექსტები შეიძლება ვეძიოთ სარკოზის მიერ საფრანგეთის ეროვნული ასამბლეის წინაშე ნატოში დაბრუნების შესახებ ხმის მიცემამდე გაჟღერებულ სიტყვებში, რომ „აშშ არის მთავარი ეკონომიკური, მონეტარული და სამხედრო ძალა მსოფლიოში. დიდი სტრატეგიული აზროვნება არ სჭირდება იმას, რომ ჩვენს ინტერესებშია ყველაზე კარგი შესაძლო ურთიერთობები ამ ქვეყანასთან“ (Thalakada, 2012).

აღნიშნული ფაქტების მიუხედავად, ვფიქრობ, რომ ნატოში დაბრუნების კონტექსტში საფრანგეთის მხრიდან რბილი ბალანსირების პოლიტიკის უშედეგობა ავტომატურად არ ნიშნავს ამ პოლიტიკის შეცვლას საწინააღმდეგო- მიტმასნების სტრატეგიით. ნატოში დაბრუნების მეშვეობით საფრანგეთის აშშ-სადმი მიტმასნების შესაძლებლობა ცალკე, ამ ნაშრომისაგან დამოუკიდებელ საკვლევ ფართო თემას წარმოადგენს, რადგან მართებული არაა წარსული მოვლენების აწმყოში არსებული მტკიცებულებებით პოსტფაქტუმ შეფასება. ამის დასამტკიცებლად ან უარსაყოფად კვლევის განმავლობაში მოტანილი ფაქტები თუ მონაცემები საკმარისი არაა და საჭიროა უშუალოდ საფრანგეთის ნატოში ოფიციალური რეინტეგრაციიდან დღემდე არსებული ინფორმაციის შესწავლა და ანალიზი.

დასკვნა

წინამდებარე ნაშრომის კვლევის საგანს წარმოადგენდა საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების სპეციფიკა, რაც ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო და გამორჩეული საკითხია ნატოს, როგორც საერთაშორისო სისტემასა და ტრანსატლანტიკურ ურთიერთობებში მნიშვნელოვანი ორგანიზაციის კონტექსტში. ცივი ომის დროს აშშ-ის დომინაციასა და საკუთარი გავლენის ნაკლებობის გამო ალიანსის სამხედრო სტრუქტურებიდან გამიჯნული დამფუძნებელი ქვეყანა-საფრანგეთი ცივი ომის შემდეგ ცვალებადი დინამიკის ურთიერთობების მიუხედავად 2009 წელს კვლავ სრულუფლებიან წევრად იქცა . აქედან გამომდინარე ნაშრომის მიზანს წარმოადგენდა 2009 წელს საფრანგეთის ნატოს სამხედრო სტრუქტურებში ოფიციალური დაბრუნების განმსაზღვრელი მიზეზების კვლევა, ხოლო მთავარი საკვლევი კითხვა შემდეგნაირად იყო ფორმულირებული: რა მიზეზებმა განაპირობა საფრანგეთის ნატოსადმი წინააღმდეგობის დაძლევა და ნატოში სრული რეინტეგრაცია? ნაშრომში სამუშაო ჰიპოთეზად წარმოდგენილი იყო შემდეგი: საფრანგეთის ნატოში რეინტეგრაცია გამოიწვია ცივი ომის შემდეგ მის მიერ აშშ-ის მიმართ გამოყენებული „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის უშედეგობამ.

საკვლევ პერიოდად აღებულ იყო ცივი ომის დასრულების შემდეგ-1990 წლიდან 2009 წლამდელი მონაკვეთი, რადგან საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების ახალი ცვლილებების ეტაპი და საფრანგეთის მხრიდან „რბილი ბალანსირების“ გააქტიურება სწორედ ამ დროს ემთხვევა.

ნაშრომში წარმოდგენილი ჰიპოთეზის დასამტკიცებლად კვლევა რამდენიმე მიმართულებით გაიშალა. პირველ რიგში, საერთო სურათის წარმოსადგენად მოკლედ იქნა განხილული საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების ისტორიული ფონი. ამავდროულად შესწავლილ იქნა ამ თემაზე მომუშავე მეცნიერებისა და მკვლევარების მნიშვნელოვანი ნაშრომები, რის შემდეგაც გაანალიზდა საფრანგეთის მიერ აშშ-სადმი გამოყენებული „რბილი ბალანსირების“ პოლიტიკის კონკრეტული მიმართულებები მათი უშედეგობის არგუმენტირებულ შეფასებასთან ერთად .კერძოდ, დეტალურად იქნა განხილული 2009 წლამდე ევროპული თავდაცვის სისტემის ჩამოყალიბების,

აფრიკაში საფრანგეთის გავლენის შესუსტების პარალელურად აშშ-ის წარმომადგენლობის გაზრდის შეჩერების და ნატოსა და გაეროს ფარგლებში აშშ-ის პოლიტიკის შემზღვევითი ქმედებების უშედეგობა.

მოცემული ნაშრომის საკვლევე ჰიპოთეზის შესამოწმებლად და კვლევის მიზანშედეგობრიობის ადვილად აღსაქმელად გამოყენებულ იქნა საერთაშორისო ურთიერთობების ნეორეალისტური თეორია, რომლის თანახმადაც საერთაშორისო სისტემაში ქვეყანათა ურთიერთობების დინამიკაში შეტანილი ცვლილებები იწვევს სისტემის სტრუქტურის შეცვლას, რაც მის წევრებს ასევე სტრატეგიის ცვლილებებისკენ უბიძგებს. ნეორეალიზმის აღნიშნული პრინციპები კარგად ერგება ნაშრომში წარმოდგენილ და განვითარებულ მსჯელობასაც, რადგან საფრანგეთის საგარეო პოლიტიკაში სტრატეგიულად მნიშვნელოვანმა სამმა მიმართულებამ-ევროპული თავდაცვის სისტემის ჩავარდნამ, აფრიკაში აშშ-ის გავლენის თავიდან ვერ აცილებამ და ნატოში აშშ-ის გეგმების საწინააღმდეგო პოლიტიკის უშედეგობამ საერთაშორისო სისტემის ანარქიულობიდან გამომდინარე იგი წამგებიან პოზიციაში ჩააყენა. სისტემის სტრუქტურა ამკარად აშშ-ის სასარგებლოდ შეცვალა, რამაც საფრანგეთის მხრიდან საგარეო პოლიტიკის ცვლილების საჭიროება დააყენა.

მოცემული მიმართულებების კვლევის, არგუმენტირებული მსჯელობისა და გაანალიზების შემდეგ შეიძლება ითქვას, რომ წინამდებარე ნაშრომით დასახული მიზანი მიღწეულია და მას თავისი წვლილი შეაქვს საფრანგეთ-ნატოს ურთიერთობების შესახებ არსებულ აკადემიურ კვლევებში, რადგან წარმოდგენილი ჰიპოთეზის ამგვარი ფორმულირება არც ერთ აკადემიურ ნაშრომში არაა გაჟღერებული. ამავდროულად ნაშრომმა საერთაშორისო ურთიერთობებში არსებული თეორიული მიდომა ,ნეორეალიზმის სახით, ახალ რეალობას შეუსაბამა და ამ კუთხით უფრო განავრცო მისი მოქმედების არეალი.

კვლევის საგნის სპეციფიკიდან გამომდინარე ,საინტერესოა, მისი პრაქტიკული და უფრო ზოგადი შედეგების წარმოჩენაც. ნაშრომი შესაძლებლობას იძლევა მნიშვნელოვანი საერთაშორისო ორგანიზაციის- ნატოს და მისი ფუნქციონირების წარმატების შესახებ გარკვეული დასკვნები და შეფასებები გაკეთდეს. კერძოდ,

საფრანგეთის, როგორც ნატოს დამფუძნებელი ერთ-ერთი სახელმწიფოს მხრიდან სხვა წევრის-აშშ-ის მიმართ გატარებული წინააღმდეგობრივი პოლიტიკა, შემდეგ მისგან დამოუკიდებელი სისტემური მიზეზების გამო ამ პოლიტიკის დათმობა და კვლავ სრულუფლებიანი წევრობა, სერიოზულ კითხვის ნიშნებს აჩენს ალიანსის კოლექტიური ღირებულებების რეალურობისა და თანამედროვე ეპოქაში მისი ადექვატურობის მიმართ. სწორედ ამიტომ ნაშრომის განმავლობაში წამოჭრილი ეს საკითხები თავისი მნიშვნელობის გამო სამომავლო კვლევისთვის საინტერესო შთაგონებას უნდა წარმოადგენდეს, თუმცა ამ მიმართულებით საკითხის გავრცობა საჭიროებს უშუალოდ საფრანგეთის ნატოში ოფიციალური დაბრუნების შემდგომი მოვლენებისა და ფაქტების სისტემატიზებულ შესწავლასა და ანალიზს.

ბიბლიოგრაფია

- ბჟეზინსკი, ზ.(2014). დიდი საჭადრაკო დაფა:ამერიკის ბატონობა და მისი გეოსტრატეგიული იმპერატივები.თბილისი:გამომცემლობა არტანუჯი
- ზურაბიშვილი, თ. (2006) .თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში.თბილისი:სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი.

- კაპანაძე,ს.(2006) .ევროკავშირის პოლიტიკა.თბილისი:სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი.მე-9 თავი
- რონდელი, ა.(2006). საერთაშორისო ურთიერთობები. მესამე გამოცემა. თბილისი:გამომცემლობა „ნეკერი“
- საინფორმაციო ცენტრი ნატოსა და ევოკავშირის შესახებ.რა არის ნატო? ბოლო ნახვა 19 01.2018 <http://infocenter.gov.ge/nato-structure/>
- ჯენტლესონი,ბ.(2015).ამერიკის საგარეო პოლიტიკა.თბილისი:ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
- Aneshense, C.S. (2013) .Theory-Based Data Analysis for the Social Sciences, ,SAGE
- Ali,A.M.(2012,December). France and NATO: The Gaullist Legacy and Roots of Dispute. International Journal of Humanities and Social Science Vol. 2 No. 24
- Adebajo,A.(august 1 2011) The EU and Africa: From Eurafrique to Afro-Europa.White man Paperback
- Baş ,Meltem M. (2015).The definition of Middle Power, Retrieved 09 12, 2017, from <https://www.britannica.com/topic/middle-power>
- Bozo, F. (2008,March) france and nato under sarkozy: end of the french exception? .Fondation pour l'innovation politique,working paper
- Belkin, P.(2011,April).France: Factors Shaping Foreign Policy and Issues in U. S. -French Relations. CRS Report for Congress,Prepared for Members and Committees of Congress
- Bindi,M.F.,& Angelescu, I.(2012)The Foreign Policy of the European Union: Assessing Europe's Role in the World, ,Brookings Institution Press
- Beswick,D.,& Jackson,P.(2013,Jun).Conflict, Security and Development: An Introduction.Routledge
- Burt,S.,& Añorve,D.(2013) .Global Perspectives on US Foreign Policy: From the Outside In. Springer

BRITANNICA:The Balance of power, Retrieved 13 11,2017 from

<https://www.britannica.com/topic/balance-of-power>

Bourantonis,D., Ifantis, K.,& Tsakonas,P.(2007). Multilateralism and Security Institutions in an Era of Globalization.Routledge

Berman,E.,& Sams, Katie E. (2000). Peacekeeping in Africa: Capabilities and Culpabilities, Institute for Security Studies (South Africa),United Nations Publications, UNIDIR

Campbell,H.(2013).NATO's Failure in Libya: Lessons for Africa. African Books Collective

Cizel ,A.,& Hlatky, S. (2014).From exceptional to special? A reassessment of,France–NATO relations since reintegration. Journal of Transatlantic Studies,Vol. 12, No. 4

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14794012.2014.962760>

Cameron,A. & Maulny J.P. (2009,February).france’s nato reintegrationFresh Views with the Sarkozy Presidency?.edited By Alexis Crow Richard .Royal United Services Institute Occasional Paper

Chafetz, G., Frankel,B.,& Spirtaz ,M.(2012) Origins of National Interests, Routledge

Cogan,C. (2003). French Negotiating Behavior: Dealing with La Grande Nation.US Institute of Peace Press

Cohen,R.(1995,December 6).FRANCE TO REJOIN MILITARY COMMAND OF NATO ALLIANCE,retrived 01 02.2018 from <http://www.nytimes.com/1995/12/06/world/france-to-rejoin-military-command-of-nato-alliance.html>

Cumming,G.,&Chafer ,T.(2013)From Rivalry to Partnership?: New Approaches to the Challenges of Africa.Ashgate Publishing

Dahl, Robert A. (1957). The concept of power. Behavioral Science
https://welcometorel.files.wordpress.com/2008/08/conceptpower_r-dahl.pdf

Drake,H.(2011).Contemporary France,Palgrave Macmillan

Duke,S.,&Christiansen,T.(2016,May 6).The Maastricht Treaty: Second Thoughts After 20 Years.Routledge

- Davis, J. (2016). *Africa and the War on Terrorism*, John Davis Routledge
- Davis, Todd A. (2008). *The Global War on Terror: 9/11, Iraq, and America's Crisis in the Middle East*. Xlibris Corporation
- Eckert, J. (2013, October) *French Ambiguities: of civilizing, diplomatic and military missions in : The Militant Face of Democracy: Liberal Forces for Good*, edited by Geis, A., Müller, H., Schörnig, N., Cambridge University Press
- Erlanger, S. (March 11 2009) *France Will Take Full NATO Membership Again, With Greater Military Role*. Retrieved 13 02 .2018 from <http://www.nytimes.com/2009/03/12/world/europe/12france.html>
- Finn, P. (2003, February 11). *U.S.-Europe Rifts Widen Over Iraq* Retrieved 11 02.2018 from https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2003/02/11/us-europe-rifts-widen-over-iraq/bc52e9d4-d359-4949-9def-63dc992c6883/?utm_term=.821e75ab6f28
- Farhaoui, F. (2013). *The Great Power Struggle for Africa The Crisis in Mali*, International Strategic Research Organization. USAK report N13
- George, A. L., & Bennett, A. (2005). *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge, Mass: MIT Press
- Ghez, J., & Larrabee F.S. (2009) *France and NATO, Survival: Global Politics and Strategy*. Routledge
- Gary, A. (2014). *French European Defense Strategy and Its Relationship with NATO*, ASPJ Africa & Francophonie ,1 st Quarter http://www.airuniversity.af.mil/Portals/10/ASPJ_French/journals_E/Volume-05_Issue-1/Gary_e.pdf
- Gordon, Philip H. (1997) *.NATO's Transformation: The Changing Shape of the Atlantic Alliance*. Rowman & Littlefield
- Ghez, J., & Larrabee, S.F. (2009) *France and NATO, Survival: Global, Politics and Strategy*, Routledge

- Gueldry, R.M. (2001). *France and European Integration: Toward a Transnational Polity?*. London: Praeger Publishers
- Gordon, H. (1992). *French Security Policy After the Cold War: Continuity, Change, and Implications for the United States*. Santa Monica; RAND
- Godin, E., & Chafer, T. (2005). *The French Exception*, Berghahn Books
- Hoffman, S. (2004, January 29). France, the United States & Iraq. Retrieved 11 02, 2018 from <https://www.thenation.com/article/france-united-states-iraq/>
- Hansen, A. (2008, February 8). The French Military in Africa. Retrieved 23 02, 2018 from <https://www.cfr.org/backgrounder/french-military-africa>
- Hunter, Robert E. (2002) *The European Security and Defense Policy: NATO's Companion - or Competitor?*. RAND Corporation
- Howorth, J. (2002). France, NATO and European Security: Status Quo Unsustainable, New Balance Unattainable?, *Politique étrangère*, No. 4, Winter
- Hodge, C.C. (2002). *Redefining European Security*, Routledge
- Hauss, C. (2007, October 15,). *Politics in France*, Charles Hauss, CQ Press
- Herpern, M.H. (2009). France and NATO or How to Build a European Defence. Retrieved 13 03, 2018 from http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_en/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/defense+security/ari40-2009
- Hürsoy, S. (2002). *The New Security Concept and German-French Approaches to the European "Pillar of Defence," 1990-2000*. Tectum Verlag DE
- Hansen, A. (2007, February 9). *Background: The French Military in Africa*. Retrieved 11 02, 2018 http://www.nytimes.com/cfr/world/slot2_20070209.html?_r=0
- Irondelle, B., & Mérand, F. (2011). *France's Return to NATO: The Death Knell for ESDP?*. European Security, Taylor & Francis, Routledge
- Jesus C.E. (2008, November 1). Why France Wants to Rejoin NATO, Retrieved 03 02, 2018 from <http://gees.org/articulos/why-france-wants-to-rejoin-nato>

Kramer,S.P. (1994).Does France Still Count?: The French Role in the New Europe.The Washington Papers

Krotz,U.(August 2015) History and Foreign Policy in France and Germany, Palgrave Macmillan

Kuisel ,Richard F.(2012). The French Way: How France Embraced and Rejected American Values and Power. Princeton University Press

Kay,S.(1998).NATO and the Future of European Security.Rowman & Littlefield

Kalu, Kelechi A. ,& Kieh, G.Klay. (Nov 7, 2013). United States - Africa Security Relations: Terrorism, Regional Security and National Interests. Routledge

Keiger,J.V.F.(2001)France AND THE WORLD SINCE 1870.London:European Studies Research Institute University of Salford

Locher,A.,&Nuenlist ,N.(2010).NATO Strategies toward de Gaulle's France, 1958–1966:Learning to Cope from *Globalizing de Gaulle: International Perspectives on French Foreign Policies, 1958–1969*, edited by Nuenlist, C., Locher,A.,& Martin,G. Lexington Books

Lakomy,M.(2011).French Foreign Policy and the EU's CFSP.
http://www.cejiss.org/static/data/uploaded/13823927603473/cejiss_5_2_lakomy.pdf

Lagadec, E. (2012) Transatlantic Relations in the 21st Century: Europe, America and the Rise of the Rest.Routledge

Larivé, Maxime H. A.(2014). Debating European Security and Defense Policy: Understanding the Complexity.Routledge

Lansford ,T.(2017).Old Europe, New Europe and the US: Renegotiating Transatlantic Security in the Post 9/11 Era. Taylor & Francis

Lostumbo, Michael J. , McNerney, Michael J. , Peltz,E., Eaton,D., Frelinger ,David R.,...Overseas Basing of U.S. Military Forces, , , Worman, Stephen M. (2013). RAND Corporation

Mentah,T.(2010).The New World Order Ideology and Africa: Understanding and Appreciating Ambiguity, Deceit and Recapture of Decolonized Spaces in 21st Century Historical Argument and Presentation.African Books Collective

Magone, José M. , Laffan,B., & Schweiger,C.(2008). The 2008 Financial Crisis: How It All Began,The Wall Street Journal.Retrieved 23 01.2018 from <https://www.wsj.com/articles/the-2008-financial-crisis-how-it-all-began-1502997466>

Mattox, Gale A. ,& Rachwald, Arthur R.(2001).Enlarging NATO: The National Debates. Lynne Rienner Publishers

Michel,L.G. (2012) Cross-currents in French Defense and U.S. Interests.Washinton:Institute for National Strategic Studies Strategic Perspectives, No. 10 Edited by Nicholas Rostow

Müller, G.(Winter 2009). France's New NATO Policy Leveraging a Realignment of the Alliance?. Strategic Studies Quarterly

Mearsheimer John J.(2001).The Tragedy of Great Power Politics,University of Chicago

Martin,G.(March 3 2000). Paper prepared for presentation at the African Studies Interdisciplinary Seminar, Center for African Studies, University of Illinois at Urbana Champaign.<http://www.afrst.illinois.edu/news/archive/seminar/documents/sem-martin-2000.pdf>

Martin,G.(Jun 1985).The Historical, Economic, and Political Bases of France's African Policy. Journal of Modern African Studies,Vol. 23, No. 2

Martin, G.J. (2013).General de Gaulle's Cold War: Challenging American Hegemony, 1963-68,Berghahn Books

NATO. (2014). The Defence Planning Committee Retrieved 12 12,2017 from https://www.nato.int/cps/ua/natohq/topics_49201.htm

Odell, John S.(2001).Case Study Methods in International Political Economy. International Studies Perspectives .International Studies Association

OECD(2016). DEVELOPMENT AID AT A GLANCE STATISTICS BY REGION:Africa <https://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/2%20Africa%20-%20Development%20Aid%20at%20a%20Glance%202016.pdf>

- Pape, R. (2005). Soft Balancing against the United States, Robert Pape, International Security, Vol. 30, No. 1
- Paul, T.V. (2005). Soft Balancing in the Age of U.S. Primacy. International security, vol 30, no 1, The MIT Press
- Paul, T.V., Wirtz, James J., & Fortmann, M. (2004). BALANCE OF POWER, Theory and Practice in the 21st Century. Stanford University Press
- Paquin, J., & James, P. (2014). Game Changer: The Impact of 9/11 on North American Security. UBC Press
- RUSSEF, A.H. (October 2010) France's Return into NATO: French Military Culture and Strategic Identity in Question, Focus stratégique, No 22
- Rieker, P. (2017) French Foreign Policy in a Changing World Practising Grandeur, Palgrave Macmillan
- Rousseau, David L. & Garcia-Retamero, R. (2007, October 5). Identity, Power, and Threat Perception A Cross-National Experimental Study, Journal of Conflict Resolution Volume 51 Number 5
- Simons, S. (2009, March 12). France's Return to NATO Sarkozy Breaks with De Gaulle and Tradition, Retrieved 15 01, 2018 from <http://www.spiegel.de/international/europe/france-s-return-to-nato-sarkozy-breaks-with-de-gaulle-and-tradition-a-612840.html>
- Schmitt, O. (2017) The Reluctant Atlanticist: France's Security and Defence Policy in a Transatlantic Context, Journal of Strategic Studies, vol. 40, No. 4
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01402390.2016.1220367?needAccess=true>
- Snyder, Glenn H. (1990). Alliance theory: A neorealist first cut, Journal of International Affairs; Spring/Summer. Vol. 44
- Schweller, R. (1994). Bandwagoning for Profit: Bringing the Revisionist State Back In International Security, Vol. 19, No. 1. The MIT press
- Sutton, M. (2007). France and the Construction of Europe, 1944-2007: The Geopolitical Imperative. Berghahn Books

- Shabu,M.(2006, August 28). THE EUROPEAN DEFENCE AGENCY. A REAL BREAKTHROUGH OR STANDARD AGENCY ?. <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2015/11/The-European-Defence-Agency.pdf>
- SHAEFER,B.(2006,JUN). REPORT AFRICA,America's Growing Reliance on African Energy Resources .Retrieved 23 12.2017 from <https://www.heritage.org/node/16676/print-display>
- Siradağ,A.(2014, Spring).Understanding French Foreign and Security Policy towards Africa: Pragmatism or Altruism?. Afro Eurasian Studies Journal. Vol 3. Issue 1
- Sloan Stanley R.(2005).NATO, the European Union, and the Atlantic Community: The Transatlantic Bargain Challenged. Rowman & Littlefield Publishers
- Schweiss, Christina M. , Johnson,M.,& Adamski,J.(2013). Old Europe, New Security: Evolution for a Complex World. Ashgate Publishing, Ltd.
- United States African Command. AFRICOM Mission Statement.Retrieved 22 12.2017 from <http://www.africom.mil/what-we-do>
- VERLUISE, P.(2012). The geopolitical consequences of the economic,crisis for France Retrieved 12 12, 2017, from <https://www.diploweb.com/The-geopolitical-consequences-of.html>
- Vaisse, M.& Sebag, C. (2009).FRANCE AND NATO: AN HISTORY.politique étrangère, English edition
- Vine Victor T.(2004). Politics in Francophone Africa. Rienner Publishers
- Waltz,K.N.(1979)Theory of International Politics,Addison-Wesley Publishing Company
- Walt, S.M.(1987).The Origins of Alliances.Cornell University Press
- Worldview Statfor.(2013,December 6).France Struggles to Retain Colonial Ties in Africa .Retrieved 03 02.2018 from <https://worldview.stratfor.com/article/france-struggles-retain-colonial-ties-africa>

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Manana Tsiklauri

**The Specificity of France-NATO relations: The Reasons for
Reintegration**

Master of Diplomacy and International Politics

The Thesis is submitted in partial fulfillment of the requirements for a degree of
Master of Diplomacy and International Politics

Supervisor: Zurab Davitashvili
Professor
Doctor of Political Sciences

Tbilisi, 2018

